

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid

Stand van de uitvoering sociale zekerheid

juni 2023

Inhoud

Inleiding

1 Continuïteit van de organisaties

- 1.1 ICT-ontwikkelingen
- 1.2 Gevolgen krappe arbeidsmarkt voor de capaciteit van UWV en de SVB
- 1.3 Herijking KPI's en publieke waarden
- 1.4 Opvolging onderzoek naar de governance van het IB en BKWI
- 1.5 Jaarverslagen UWV en de SVB

2 Dienstverlening

- 2.1 Vervroegde herberekening beslagvrije voet
- 2.2 Internationale crises
- 2.3 Gezamenlijke loketfunctie
- 2.4 Vakkundigheid professionals
- 2.5 Maatwerkplaatsen: van individuele naar structurele oplossingen
- 2.6 Ontwikkelingen dienstverlening van UWV
- 2.7 Ontwikkelingen dienstverlening van de SVB

3 Handhaving

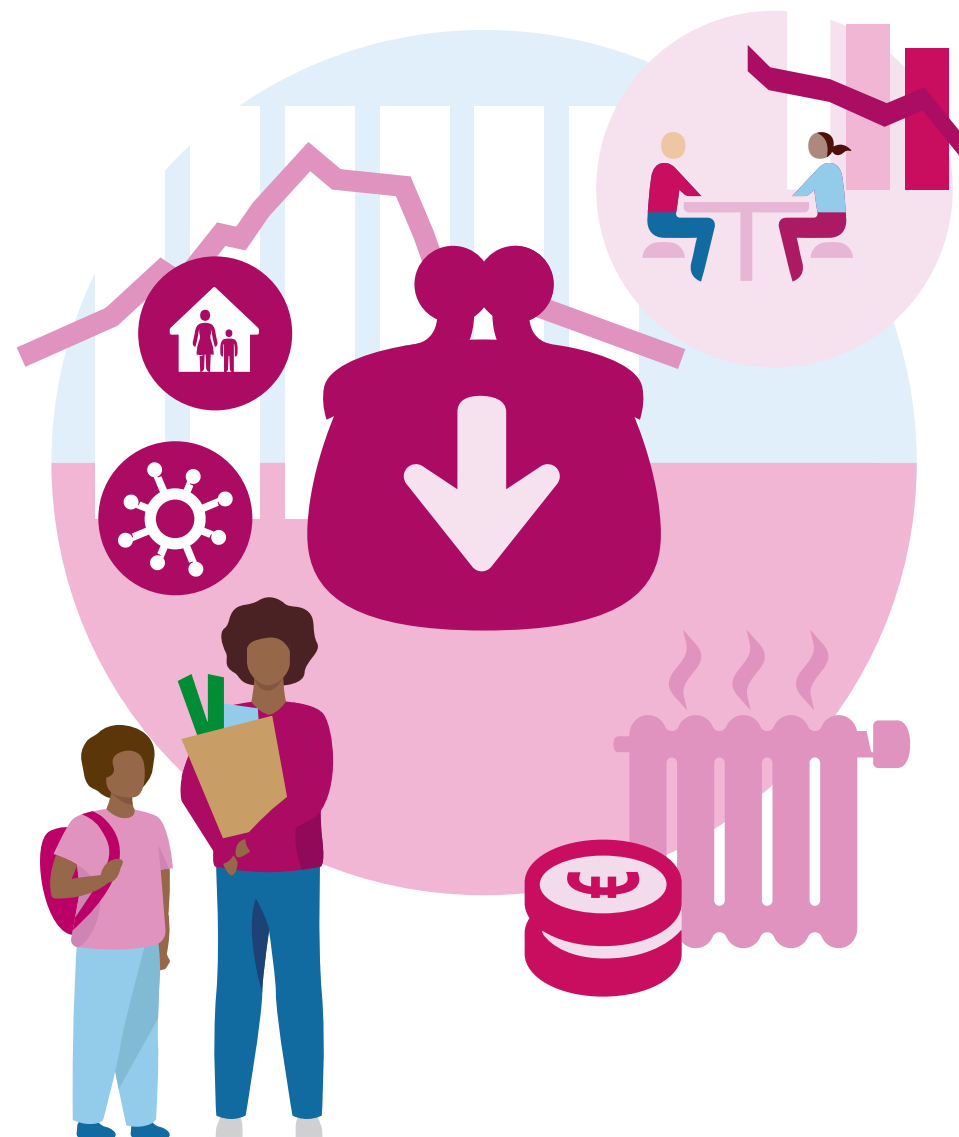
- 3.1 Handhaving UWV
- 3.2 Handhaving SVB
- 3.3 Onderzoek ADR naar gebruik nationaliteit
- 3.4 Opheffing fraudeberaad
- 3.5 Fraudefenomenen in de sociale zekerheid

4 Kansen en risico's gegevensuitwisseling

- 4.1 Innovatie Gegevensuitwisseling in de Sociale Zekerheid (IGS) en proactieve dienstverlening
- 4.2 Collectieve gegevensverzameling faillissementen
- 4.3 Beveiliging Suwinet
- 4.4 Datalekken UWV en SVB

3	4.5 Informatiebeveiliging & Privacy (IB&P)	28
	4.6 Voortgang elektronische gegevensuitwisseling Europa (EESSI)	28
5	4.7 Voortgang maatregelen loonaangifteketen	28
6	4.8 Verbeteren uitwisselingen matchingsgegevens (VUM)	29
8	4.9 Data-initiatief SVB en AOW-herstelactie	29
9	4.10 Ontwikkelingen samenloop detentie en uitkeringen	29
9		
9	5 Knelpuntenbrieven wet- en regelgeving 2023	30
	5.1 Resultaten naar aanleiding van knelpuntenbrieven UWV en de SVB	31
10	5.2 Appreciatie knelpuntenbrieven UWV, de SVB en de LCR 2023	31
11		
11		
13		
13		
14		
14		
18		
21		
22		
24		
24		
24		
24		
25		
26		
26		
26		
27		

Inleiding

Voor u ligt de Stand van de uitvoering sociale zekerheid juni 2023. Met de Stand van de uitvoering informeren wij uw Kamer halfjaarlijks over de ontwikkelingen in de uitvoering van de sociale zekerheid. De focus ligt hierbij op UWV en de SVB als uitvoeringsorganisaties van SZW. Graag nemen wij u mee in de belangrijke thema's, dilemma's en knelpunten waar beide organisaties voor staan. Centraal daarbij staat dat wij ons gezamenlijk inzetten om de burger zo goed mogelijk te ondersteunen op het gebied van bestaanszekerheid en arbeidsparticipatie.

Begin dit jaar heeft uw Kamer de eerste Staat van de Uitvoering ontvangen. De belangrijkste boodschap uit de Staat van de Uitvoering is dat complexiteit en stapeling van regelgeving en beleid het grootste knelpunt is voor burgers, ondernemers en uitvoeringsorganisaties. Publieke dienstverleners doen een dringend beroep op de politiek en beleidsmakers om samen wet- en regelgeving te vereenvoudigen, zodat de toekomstbestendigheid van een begrijpelijke en toegankelijke publieke dienstverlening aan mensen kan worden gegarandeerd.

Samen met UWV en de SVB zetten wij ons hard in om stappen te zetten binnen de sociale zekerheid, zodat ons beleid werkt vóór mensen. Dit doen we door de burger en bedrijven centraal te zetten, zodat beleid en uitvoering niet tot ongewenste situaties of onbedoelde effecten hoeven te leiden. We blijven werken aan vereenvoudiging van wet- en regelgeving, zodat de uitvoering zich kan richten op het ondersteunen en helpen van burgers. Bij het voorkomen van complexiteit in wet- en regelgeving zien we ook een rol voor uw Kamer.

Ook in het interdepartementaal beleidsonderzoek (IBO) Vereenvoudiging sociale zekerheid wordt de heldere conclusie getrokken dat de sociale zekerheid makkelijker moet worden gemaakt. Het kabinet omarmt deze boodschap en samen met de uitvoeringsorganisaties gaan wij aan de slag voor een sociale zekerheid die beter past bij wat mensen nodig hebben en die bijdraagt aan bestaanszekerheid, participatie en activering van burgers.

Een grote herziening van de sociale zekerheid kost tijd, maar moet ook in samenhang worden gezien met andere onderdelen van inkomensondersteuning zoals toeslagen en fiscaliteit. Het kabinet start daarom het interdepartementale programma Vereenvoudiging van inkomensondersteuning voor mensen (VIM) van de ministeries SZW, FIN, BZK, VWS en OCW, en betrokken uitvoerders zoals het UWV, de SVB, de dienst Toeslagen, de Belastingdienst en DUO en de gemeenten (VNG). Dit programma werkt vanuit het perspectief van de burger aan vereenvoudiging van wet- en regelgeving door voorstellen te ontwikkelen, aan te jagen en het integrale overzicht en samenhang in het domein op dit doel te bewaken.

Een actueel voorbeeld van complexe samenloop van regelingen is een groep huishoudens waarvan de loongerelateerde uitkering van één van beide partners het enige inkomen vormt. Ondanks dat het netto-inkomen rond het sociaal minimum uitkomt, ontvangen zij minder toeslag en hebben zij daardoor minder besteedbaar inkomen, dan een vergelijkbaar huishouden met een bijstands-uitkering. Deze mensen zijn door de ingewikkelde samenloop van verschillende regels in verschillende stelsels onbedoeld in de problemen gebracht. Er wordt door de betrokken partijen hard gewerkt aan een oplossing voor deze doelgroep. Deze problematiek illustreert de noodzaak om het brede stelsel van inkomensondersteuning minder complex te maken.

Ook binnen SZW wordt vereenvoudiging breed opgepakt. Met deze Stand van de uitvoering bieden wij uw Kamer de SZW Vereenvoudigingsagenda sociale zekerheid 2023 aan. Deze agenda bevat een overzicht van onderwerpen waarop SZW (samen-)werkt aan vereenvoudigingen voor de burger en uitvoering. Daarnaast delen UWV en de SVB voor de derde keer de knelpunten die zij zien in wet- en regelgeving via hun knelpuntenbrieven. Voor het eerst heeft ook de Landelijke Cliëntenraad (LCR) een knelpuntenbrief opgesteld. Wij zijn positief over het delen van deze knelpunten met uw Kamer en ondersteunen de oproep om met elkaar in gesprek te gaan middels een dialoog. Al deze initiatieven dragen namelijk bij aan een versterkte dienstverlening en een begrijpelijker sociale zekerheid.

Met deze Stand van de uitvoering bouwen wij voort op voorgaande brieven. We gaan in op de dienstverlening van UWV en de SVB en de continuïteit van de organisaties. Daarnaast informeren wij uw Kamer over de ontwikkelingen op het gebied van handhaving en de kansen bij en risico's van gegevensuitwisseling bij het verbeteren van de dienstverlening. Tot slot reageren we op de knelpuntenbrieven 2023 van UWV, de SVB en de LCR en rapporteren we de voortgang van de aanpak van de knelpunten uit 2022 en 2021. Als bijlagen ontvangt u de Vereenvoudigingsagenda sociale zekerheid 2023, de uitkomsten van de doorlichting van de Wajong op misbruikrisico's en beleidsinformatie over export WW.

1 Continuïteit van de organisaties

In dit hoofdstuk gaan we in op aspecten die van invloed zijn op de continuïteit van de uitvoering-organisaties. Hierbij komen onder andere de gevolgen van de krapte op de arbeidsmarkt, ICT-ontwikkelingen en sturingsaspecten aan de orde.

1.1 ICT-ontwikkelingen

1.1.1 UWV

Goed werkende, betrouwbare en beschikbare ICT is een essentiële randvoorwaarde voor de dienstverlening aan burgers, bedrijven en partners, en voor de ondersteuning van medewerkers om deze dienstverlening te kunnen verrichten. UWV werkt in talrijke projecten en programma's hard aan versterking van het ICT-fundament en verbetering van de dienstverlening.

[Het UWV Informatieplan \(UIP\)](#) geeft inzicht in en richting aan de veranderingen die UWV de komende vijf jaar gaat doorvoeren in haar informatievoorziening. Het UIP omvat de strategische trajecten die invulling geven aan de meerjarige UWV-strategie, naast de opdrachten voor UWV op grond van nieuwe wet- en regelgeving. Jaarlijks herijkt UWV het UIP op basis van nieuwe wensen, inzichten en behoeften binnen en buiten de organisatie. Elke divisie en elk bedrijfsonderdeel van UWV ontwikkelt daarnaast een eigen business informatieplan (BIP), dat de projectmatige activiteiten en planning op detailniveau weergeeft. UIP en BIP vormen tezamen de totale ICT-veranderopgave en zijn daarmee het stuurinstrument in de meerjarige planning.

De (ICT) veranderopgave van UWV is de komende jaren omvangrijk. Verschillende ICT-onderdelen zijn functioneel en technisch aan het einde van hun levenscyclus en moeten worden vervangen.

De ICT-ondersteuning bij sociaal medische dienstverlening, arbeidsbemiddeling en inkomens-verstrekking wordt vernieuwd. Zo wordt met de verschillende WORKit projecten de komende jaren stapsgewijs gewerkt aan de vervanging van een aantal kernapplicaties van de divisie Werkbedrijf. De divisie SMZ is eveneens gestart met een meerjarig programma om systemen te vernieuwen (SMZ IV Optimalisatie). Bij de divisie Uitkeren wordt onder meer gewerkt aan de laatste fase van vernieuwing van ICT-systemen in het proces van Ontslag en WW. De implementatie van de nieuwe digitale aanvraag voor een WW-uitkering en een nieuwe medewerkers applicatie loopt voorspoedig. Klant & Service is gestart met een traject om het contentsysteem en het telefoniesysteem van het klantcontactcenter te vernieuwen. Dit in lijn met de visie om meer dienstverlening te faciliteren waarbij burgers en werkgevers de dienstverlening door UWV via verschillende kanalen als één naadloos geheel ervaren.

Rijksbrede wetgeving (WDO, WOO, MEBV en Archiefwet 2021) en informatiebeveiliging en privacy maatregelen, waaronder de implementatie van de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid), hebben eveneens impact op de verandercapaciteit van UWV. Ook dient UWV tijdig aan te sluiten op standaarden, zoals e-Herkenning, DigiD en het Federatief Berichtenstelsel.

De planning en uitvoering van projecten en programma's gaat veelal gepaard met een zekere mate van onzekerheid. Dit geldt in het bijzonder voor complexe en omvangrijke verandertrajecten, zoals de programma's DataFabriek en OpenVMS. Deze trajecten vragen ook de komende jaren veel aandacht en inzet van UWV. Tegelijkertijd zijn er ook successen te melden in de modernisering van de dienstverlening, zoals uitbreiding van functionaliteiten in de UWV App en voortgang op de migratie van het datacenter.

UWV App

Met de UWV-app kunnen cliënten van UWV altijd en overal, snel, veilig, gemakkelijk en zelfstandig over een aantal services beschikken en zaken digitaal regelen, zoals het opgeven inkomsten. Eind maart zijn twee nieuwe functionaliteiten toegevoegd aan deze app. Daardoor is de app voor cliënten met een WW-uitkering uitgebreid met meer mogelijkheden. Zo kunnen cliënten nu ook hun sollicitatieactiviteiten in het kader van de sollicitatieplicht doorgeven via de app. In de app ziet de cliënt direct hoeveel sollicitatieactiviteiten nog doorgegeven moeten worden en kan de cliënt kiezen uit de verschillende activiteiten om vervolgens de gevraagde gegevens in te vullen. Daarnaast kunnen cliënten nu ook via de app pushnotificaties instellen ter herinnering voor het invullen van het inkomstenopgave formulier en ter berichtgeving als de inkomsten bekend zijn.

Datacenter

Voor de dienstverlening van UWV is een solide Datacenter essentieel, daar draait de ICT die de basis vormt van de dienstverlening op. UWV is in 2019 gestart met de transitie naar een nieuwe dienstverlener voor datacenter diensten. Dit nieuwe contract borgt de continuïteit van datacenter-dienstverlening door middel van moderne, marktconforme, flexibele en gestandaardiseerde infrastructuur. Het projectplan is geregeld herijkt met een afwijking op tijd en geld, in verband met een groeiend IV-landschap bij UWV, contractuele kwesties met de nieuwe leverancier in de aanbestedingsfase en de keuze om de transitie te verlengen met een extra jaar om mogelijke continuïteitsrisico's te voorkomen. De verwachte totale kosten zijn nu 120 miljoen euro. Naar verwachting wordt in juli het Rijks-ICT-Dashboard bijgewerkt met deze nieuwe prognose. Eind februari heeft UWV de initiële scope van applicaties succesvol omgezet naar het nieuwe datacenter. Door een groeiend IV-landschap binnen UWV, worden de laatste applicaties in deze grote transitie in de tweede helft van 2023 gemigreerd. Eind 2023 wordt de migratie naar het

nieuwe datacenter in z'n geheel afgerond. Vanaf dat moment zullen er naar verwachting maandelijkse baten van ongeveer 3,3 miljoen euro gerealiseerd gaan worden.

OpenVMS

Eén van de kerntaken van UWV is het verstrekken van uitkeringen. Hiervoor maakt UWV gebruik van de uitkeringssystemen ResaFasa (verstrekking AW-uitkeringen) en WWO (verstrekking WW-uitkeringen). Beide applicaties draaien op een onderliggend ICT-platform genaamd OpenVMS. Dit platform is verouderd en wordt per 1 januari 2026 niet langer ondersteund door de leverancier. Voor de continuïteit van de uitkeringsverstrekking door UWV, is het belangrijk dat UWV het verouderde platform vervangt vóór het aflopen van de ondersteuning. Onderdeel van deze vervanging, is het moderniseren van de onderliggende techniek van de applicaties. De geschatte kosten van het hele project zijn 36,1 miljoen euro. UWV werkt nauw samen met de leverancier om dit te realiseren.

Bij een tussentijdse oplevering zijn er problemen geconstateerd om de gekozen oplossing werkend te krijgen. Dit leidt tot vertraging in de planning van het project. Ook is er door UWV een extern onderzoek laten doen op deze oplossingsrichting. Hierin zijn er zorgen geconstateerd voor de onderhoudbaarheid van de opgeleverde softwarecode. Samen met de leverancier wordt gewerkt aan een nieuwe, werkende oplevering. Deze nieuwe oplevering wordt in de zomer verwacht. Om aanvullende zekerheden te krijgen voor het tijdig afronden van de vervanging, wordt parallel onderzoek gedaan naar alternatieve oplossingsrichtingen, waaronder het realiseren van een (deels) andere technische oplossing en het tijdelijk en onder voorwaarden verlengen van de ondersteuning van het huidige platform door de leverancier. Ook wordt onderzoek gedaan naar manieren om de onderhoudbaarheid van de softwarecode in de huidige oplevering te vergroten.

UWV verwacht de onderzoeken naar alternatieve oplossingen in de zomer af te ronden, waarna een besluit genomen kan worden over het vervolg. In de volgende Stand van de uitvoering informeren wij u nader over de voortgang op dit programma.

DataFabriek

Het programma DataFabriek is in 2017 gestart en betreft een grootschalig, complex en financieel omvangrijk verandertraject. DataFabriek beoogt drie 'legacy' datawarehouses van UWV te vervangen door één modern en toekomstvast platform. Een datawarehouse is een ICT-systeem waarmee data uit diverse systemen wordt verzameld en informatieproducten, zoals rapportages, worden gemaakt. UWV gebruikt deze informatieproducten onder andere voor het meer klant-gericht maken van de dienstverlening en om te sturen en verantwoorden.

Op dit moment is de verwerving en implementatie van het (software)platform, het Data Integratie Magazijn (DIM), afgerond en worden de laatste stappen gezet op het migreren van informatie-producten van de eerste datawarehouse (DWH3). UWV geeft prioriteit aan DWH3, vanwege het eindigen van de technische ondersteuning op de onderliggende techniek van deze datawarehouse.

Daarnaast is de externe toets op de voornemens en inrichting van het programma afgerond. De uitkomsten daarvan worden door UWV onderschreven en komen overeen met het interne beeld van UWV over DataFabriek. Het externe bureau onderschrijft de noodzaak van de migratie van de resterende twee datawarehouses en bevestigt dat UWV een weg heeft gevonden om zowel bronnen te ontsluiten naar een modern platform, alsook de bestaande informatieproducten vanuit het nieuwe platform aan te bieden aan gebruikers. De goede voortgang bij afronding van de migratie van DWH3, wordt door het externe bureau gezien als een succes.

Tegelijkertijd wordt de aanpak bij de migratie van het eerste datawarehouse (DWH3) voor de resterende datawarehouses (DWH1&2) door het externe bureau als risico gezien vanwege de grotere omvang en de hogere technische schuld van deze twee datawarehouses. Hierbij spreken de onderzoekers een grote zorg uit dat er nu nog geen inschatting wordt gegeven van het totaal benodigde budget en dat er verschillende beelden bestaan over de einddatum en planning. Daarnaast wordt er aandacht gevraagd voor de governance van het programma en het versterken van IB&P.

De uitkomsten van de toets geven UWV duidelijke aandachtspunten om de slaagkans voor Datafabriek te vergroten. Ook geeft de toets handvaten om de zakelijke verantwoording voor het vervolg van het programma scherp uit te werken, te beoordelen en een goede aanpak op de resterende datawarehouses (DWH1&2) te bepalen. Het programma stelt mede op basis van de uitkomsten van de toets een nieuw plan op waarmee het vereiste inzicht kan worden verkregen in het benodigde budget en de randvoorwaarden. UWV zal dit nieuwe plan opnieuw extern laten valideren om te borgen dat de eerdere aandachtspunten voldoende zijn opgevolgd. UWV verwacht voor het einde van het jaar een besluit te kunnen nemen over de zakelijke rechtvaardiging én het vervolg van DataFabriek.

UWV heeft recent het Rijks-ICT-dashboard bijgewerkt. Op basis van de huidige ervaringen en realisatie is de schatting van het benodigde budget tot eind 2023 bijgesteld naar 50 miljoen euro. De prognose voor het totale programma zal op basis van de formele besluitvorming over het vervolg van DataFabriek verder worden bijgesteld. UWV en SZW blijven met elkaar in gesprek over de uitkomsten van de externe toets en het vervolg van het programma. In de volgende Stand van de uitvoering informeren we de Kamer over de voortgang van het programma Datafabriek.

1.1.2 SVB

De SVB werkt hard aan het verder verbeteren van de informatievoorziening. Deze is cruciaal voor de uitvoering van de volksverzekeringen. Eerder is aangegeven dat er beperkte ruimte zou zijn tot 2024 voor de implementatie van nieuwe wet- en regelgevingstrajecten, uitgevoerd met behulp van de kernapplicaties van de volksverzekeringen. De SVB heeft hier echter meer tijd voor nodig. Dit komt onder andere door de gevolgen van de krappe arbeidsmarkt en de inzet van de SVB voor verschillende nieuwe en tijdelijke opdrachten zoals de corona-regelingen, de nieuwe beroepsziekteregeling per 1 januari 2023 en aanpassingen in generieke wetgeving zoals de wet Open Overheid (WOO). Dit betekent niet dat er vanaf 2024 geen enkele ruimte is voor implementatie van nieuwe wet- en regelgevingstrajecten of vernieuwing. Afhankelijk van de opdracht zullen de mogelijkheden zorgvuldig worden afgewogen. Om meer inzicht te krijgen op de voortgang van het gericht wegwerken van de technische schuld van de SVB en op de knelpunten die hierbij optreden, laat de SVB een gateway review uitvoeren. De uitkomsten hiervan worden gedeeld in een volgende Stand van de uitvoering.

IV-strategie

Om focus aan te brengen op die gebieden die extra veranderkracht vragen in de komende jaren en bijdragen aan de realisatie van de strategische doelen van de SVB, hanteert de SVB de IV-strategie die in 2020 is opgesteld en gedeeld met uw Kamer. In het eerste half jaar van 2023 is deze strategie herijkt voor de periode 2023- 2025. De drie centrale thema's zijn hetzelfde gebleven, namelijk: (1) Vernieuwen vanuit continuïteit (2) Ketenintegratie en (3) Samenwerken in persoonlijke dienstverlening. Alle drie de thema's kennen activiteiten maar het zwaartepunt ligt nog steeds bij het vernieuwen vanuit continuïteit. Vanuit drie veranderprogramma's wordt gewerkt aan deze vernieuwing, waarbij de impact verder gaat dan data en technologie alleen. Deze trajecten hebben ook betrekking op processen, mensen en cultuur. Er wordt verbouwd terwijl de winkel openblijft.

Het grootste programma is de Modernisering AA is: het toekomstvast maken van de kernsystemen van de SVB. Dit programma heeft een voorbereidings- en try-out fase achter de rug en gaat dit jaar de eerste fase van vernieuwing van het primaire systeem leveren. Na de zomer wordt het programma getoetst door het aICT. Een tweede groot verandertraject vindt plaats binnen de contouren van de IT-functie. Het programma IT op Koers is opgezet om de continuïteit van de IT- dienstverlening te verbeteren (minder storingen), de wendbaarheid van de organisatie en dienstverlening te vergroten door middel van andere methoden (agile werken) en technieken. Daarnaast heeft het programma als doel de transparantie van de kosten en onderlinge verantwoordelijkheden te vergroten. Dit programma loopt tot eind 2024. Het programma realiseert onder andere de outsourcing van infrastructuurdiensten. Daarnaast realiseert het programma een transformatie van een "fabriek

waar we alles zelf doen" naar een "regisseur van diensten" en "aanbieder van gestandaardiseerde platformen". Veel technologie voor eigen gebruik wordt gemoderniseerd. Met het derde grote veranderprogramma wordt de digitale veiligheid van de SVB verbeterd. De externe druk op cyberweerbaarheid neemt flink toe. Projecten hierin focussen op zaken als awareness verbeteren, technische vernieuwingen en dragen bij aan de versterking van het in control zijn.

Portfoliomanagement

De SVB werkt aan verdere verbetering van (integraal) strategische portfoliosturing. Het doel is om de optimale sturing op het veranderportfolio te realiseren door middel van een kort cyclisch proces én betere stuurinstrumenten. Hierbij is er aandacht voor de juiste verhouding tussen "in stand houding" (run) en "verandering" (change).

Nieuw dataplatform

Ook de voorziene implementatie van een nieuw, modern dataplatform is een belangrijke ontwikkeling. Het datagedreven werken krijgt hiermee namelijk een impuls. Datatechnologie en databaseer hebben een hoge prioriteit binnen de SVB, omdat de SVB de ambitie heeft om met behulp van datagedreven sturen en werken bij te dragen aan persoonlijke, proactieve, klantgerichte en efficiënte dienstverlening naar interne en externe klanten. Het platform is vanaf het tweede kwartaal in 2024 operationeel.

1.2 Gevolgen krappe arbeidsmarkt voor de capaciteit van UWV en de SVB

Zowel bij UWV als SVB is de krapte op de arbeidsmarkt een actueel onderwerp. Het is voor beide organisaties moeilijk om voldoende gekwalificeerd personeel binnen te halen en te behouden. UWV en de SVB hebben dit onderwerp aangemerkt als topprioriteit en zetten in op het vergroten van de aantrekkelijkheid als werkgever.

1.2.1 Oplopende voorraden bij de SVB

Ondanks deze inzet moet geconstateerd worden dat de werkvoorraad van de AOW blijft oplopen bij de SVB. Inmiddels ligt de werkvoorraad rond de 100.000 uur terwijl een gezonde werkvoorraad tussen de 30.000 en 40.000 uur ligt. Naast arbeidsmarktkrapte speelt de internationale uitvoering van de SVB een rol. Deze is complex en arbeidsintensief, wat maakt dat het gemiddeld 1,5 tot 2 jaar duurt voordat een medewerker volledig inzetbaar is op de internationale uitvoering.

Andere factoren zijn mogelijk:

1. Het Europese systeem EESSI dat meer handmatig werk vereist dan verwacht en waardoor het makkelijker is geworden om een rappel te sturen waardoor de SVB het aantal verzoeken ziet toenemen.
2. Toename cliëntencontact door toename werkvoorraad
3. Achterstanden in functionele IT-vernieuwingen die medewerkers ondersteunen bij de dienstverlening

De SVB zoekt daarom nu vanuit de combinatie van medewerkersperspectief, beleidsperspectief en technisch perspectief naar oorzaken en oplossingen. Voor de lange termijn zal er met een grotere urgentie worden gekeken naar het optimaal inrichten van werk en werkprocessen. In de volgende Stand van de uitvoering informeren we u verder over de analyse en oplossingen.

1.2.2 Capaciteit bij UWV

Bij UWV ligt de komende tijd de aandacht op het wervingsmechanisme en hoe het recruitment hier goed op kan aansluiten. Daarnaast is het thema Strategische Personeelsplanning op de langere termijn een aandachtspunt.

1.3 Herijking KPI's en publieke waarden

SZW, UWV en de SVB werken samen in een traject om de sturing en verantwoording over publieke waarden expliciet zichtbaar te maken. Tot 2023 was de sturing bij UWV grotendeels gebaseerd op een set kwantitatieve indicatoren die zich overwegend op tijdigheid, rechtmatigheid en effectiviteit richtten. Naast de kwantitatieve indicatoren is voor 2023 een set van kwalitatieve afspraken ontwikkeld. Deze kwalitatieve afspraken moeten inzichtelijk maken hoe UWV bijdraagt aan het gezien, gehoord en geholpen voelen van burgers en bedrijven, maatschappij en medewerkers. De resultaten hiervan zullen te zien zijn in de verantwoording over 2023. Ook wordt de set met indicatoren rond Sociaal Medisch Beoordelen (SMB) en arbeidsbemiddeling met geschikte indicatoren aangevuld.

De SVB heeft in 2021 voor het eerst een aantal KPI's herijkt met het oog op het sturen op publieke waarden en hier wordt dit jaar verder vorm aan gegeven. Zo heeft de SVB in samenwerking met het ministerie gewerkt aan een sturingskader. Dit kader dient als instrument om inzichtelijk te maken welke opgaven de SVB en SZW zien ten aanzien van de dienstverlening en welke doelen zij zichzelf stellen om deze opgaven te realiseren. Momenteel wordt er gezocht naar de beste kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren om aan dit kader te koppelen met als doel om deze op te nemen in het Jaarplan 2024. Het sturen op publieke waarden en die hierbij behorende KPI's zijn regulier onderwerp van gesprek en de KPI's worden continue doorontwikkeld.

1.4 Opvolging onderzoek naar de governance van het IB en BKWI

Naar aanleiding van de evaluatie van de Wet SUWI (2021)¹ en de motie Van Kent (2021)² is besloten om een onderzoek uit te voeren naar de governance van het Inlichtingenbureau (IB) en BKWI. De hoofdvraag van het onderzoek is of de huidige governance van het IB en BKWI voldoende is toegerust op huidige en toekomstige ontwikkelingen rondom deze organisatie, die gegevens-uitwisseling voor de sociale zekerheid tot stand brengen. Het eindrapport 'Grip op gegevens-uitwisseling' is aan uw Kamer aangeboden bij de Stand van de uitvoering van december 2022. Uw Kamer zal in het derde kwartaal van dit jaar een reactiebrief van ons ontvangen met daarin een toelichting op de vervolgstappen die worden gezet.

1.5 Jaarverslagen UWV en de SVB

Tot vorig jaar stuurden wij ten behoeve van de verantwoording aan uw Kamer de jaarverslagen van UWV en de SVB voorzien van een toelichting op het functioneren van de organisaties. Vanwege een aanpassing in de Kaderwet ZBO's, die bijdraagt aan de versterking van de eigenstandige positie van de uitvoeringsorganisaties en het contact tussen uitvoeringsorganisaties en de politiek, sturen de organisaties hun jaarverslag nu zelf aan de Kamer. U heeft deze inmiddels ontvangen. Op basis van de Wet SUWI voorzien we UWV en de SVB respectievelijk nog wel van inhoudelijke reactie op het jaarverslag en keuren we de jaarrekening al dan niet goed. De jaarrekeningen van 2022 zijn goedgekeurd.

¹ Kamerstukken II 2020/2021, 30982, nr. 62.

² Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 660.

2 Dienstverlening

De uitvoering is dé plek waar de burger de overheid ontmoet. De dienstverlening is daarmee bepalend voor de manier waarop burgers het contact met de overheid ervaren. In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelingen rond de dienstverlening. Naast overkoepelende thema's zoals internationale crises en de gezamenlijke loketfunctie komen specifieke onderwerpen naar voren zoals rechterlijke uitspraken over het uitzendbeding en het kinddomein.

2.1 Vervroegde herberekening beslagvrije voet

De minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen heeft op 31 januari jl. samen met de partners in de keten voor derdenbeslag (UWV, SVB, Belastingdienst, CJIB, LBIO, VNG, KBvG, SNG, BKWI, IB) en de stakeholders zoals schuldhulpverleners, beschermbewindvoerders, sociaal raadslieden en rechter-commissarissen een intentieverklaring ondertekend. In deze verklaring zijn gezamenlijke afspraken opgenomen om mensen bij wie beslag is gelegd op het inkomen, zoveel mogelijk te stimuleren en te helpen bij het doen van een aanvraag voor een vervroegde herberekening van de beslagvrije voet indien dat gunstig uitpakt. Hierdoor wordt ook voor hen de beleidsmatige verhoging van het wettelijk minimumloon (WML) en daaraan gekoppeld de uitkeringen per 1 januari 2023 (met 10%) merkbaar in de vorm van een hogere beslagvrije voet.

De intentieverklaring heeft tot een hogere instroom van verzoeken voor herberekening van de beslagvrije voet geleid. Tegelijkertijd zijn er geen grote knelpunten of een stapeling van verzoeken gemeld door de beslag leggende partijen.

UWV en de SVB vervullen een dubbelrol in de keten: enerzijds als schuldeiser en beslaglegger, anderzijds als uitvoerder van derdenbeslagen. Bij derdenbeslagen wordt op verzoek van schuldeisers beslag gelegd op een deel van de lopende uitkering bij UWV en de SVB. Er heeft afstemming plaatsgevonden tussen de KBvG, de SVB en UWV over aanlevermomenten en doorlooptijden van verzoeken tot wijziging van de beslagvrije voet op deze derdenbeslagen. In voorkomende gevallen is met individuele gerechtsdeurwaarders contact gelegd voor aanvullende afspraken. Tevens hebben de SVB en UWV onderling afgestemd over de communicatie naar burgers, zodat zij geattendeerd konden worden op het controleren van de beslagvrije voet en waar nodig een vervroegde herberekening aan te vragen. De SVB heeft een brief gestuurd naar circa 5.000 mensen waarbij op de uitkering/pensioen een derdenbeslag rust. UWV heeft bijna 20.000 cliënten met een derdenbeslag per brief geïnformeerd.

Ten slotte hebben UWV en de SVB zelf ook op de eigen beslagen bij hun debiteuren een vervroegde herberekening van de beslagvrije voet uitgevoerd in de eerste maanden van 2023.

De tussentijdse evaluatie van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet wordt momenteel uitgevoerd door een extern bureau. Het eindrapport zal naar verwachting worden opgeleverd eind 2023 en met een kabinetsreactie worden aangeboden aan de Tweede Kamer.

2.2 Internationale crises

2.2.1 Aardbeving in Turkije en Syrië

De verschrikkelijke aardbevingen in Turkije en Syrië hebben impact gehad op de uitvoering van UWV en de SVB. Aangezien uitkeringsgerechtigden zich in het gebied van de ramp bevinden of daaruit afkomstig zijn, worden beide organisaties met deze ramp geconfronteerd en zijn er maatregelen genomen.

Gevolgen voor uitvoering UWV

We hebben besloten om WW- en IOW-gerechtigden in staat te stellen om een maand met behoud van het recht op een WW- of IOW-uitkering in Turkije of Syrië te verblijven. In de WW (en de IOW) bestaat er geen recht op uitkering bij verblijf in het buitenland anders dan vakantie. Bij ministeriële regeling kan hierop voor de WW een uitzondering worden gemaakt in het geval van een ramp en voor de IOW indien dit tot onbillijkheden zou kunnen leiden. De regeling is op 3 mei 2023 gepubliceerd in de Staatscourant en werkt terug tot en met het moment waarop de eerste aardbevingen plaatsvonden.

Daarnaast heeft UWV voor de ontvangers van uitkeringen op grond van de arbeidsongeschiktheidswetten, voor zover zij in de getroffen gebieden wonen, een ruimere termijn (drie maanden in plaats van de gebruikelijke 6 weken) gehanteerd voor de ontvangst van levensbewijzen. Een verklaring van in leven zijn is nodig als je buiten Nederland woont en een arbeidsongeschiktheidsuitkering ontvangt. Ook probeert UWV op andere manieren contact te krijgen met uitkeringsgerechtigden zoals via e-mail, telefoon en social media.

Gevolgen voor uitvoering SVB

Omdat er sprake is van een uitzonderlijke situatie van tijdelijke noodopvang past de SVB maatwerk toe. Voor alle gevallen geldt daarom dat de opvang van getroffen personen uit het aardbevingsgebied door een burger gedurende de eerste 6 maanden geen gevolgen heeft voor de diverse SVB-uitkeringen. Daarnaast heeft de SVB aanpassingen in haar communicatie- en controleprocessen doorgevoerd om de uitvoering in het getroffen gebied op een gepaste manier voort te kunnen zetten.

2.2.2 Repatriëring Sudan

Op 26 april 2023 is de Tijdelijke regeling verstrekkingen gerepatrieerden Sudan 2023 gepubliceerd in de Staatscourant. In het kader van die regeling verstrekt de SVB een basispakket voorzieningen (leefgeld, verzekering zorgkosten, WA-verzekering). Er zijn tussen 25 en 28 april in totaal 186 personen naar Nederland overgebracht. De SVB heeft de gerepatrieerden bezocht in de eerste opvang (in hotels in de regio Eindhoven) en later in een zestal vakantieparken waar zij momenteel verblijven. Betrokkenen zijn daar geïnformeerd over de regeling en hebben de eerste verstrekkingen ontvangen. Ongeveer 145 personen hebben inmiddels een beroep gedaan op de ondersteuning. De overige personen vallen onder verantwoordelijkheid van Buitenlandse Zaken (o.a. lokaal aangeworven ambassadepersoneel) of reizen door naar een ander land of naar familie.

Gemeenten ervaren problemen bij de opvang van de evacués. Er is een tekort aan huisartsen, tandartsen en aan goede onderwijsplekken. Ook zijn op de vakantieparken onvoldoende lokale voorzieningen (bijvoorbeeld campingwinkel). Het kost gemeenten veel tijd om de evacués te begeleiden.

2.2.3 Situatie Oekraïne

Gevolgen voor uitvoering UWV

Sinds de verruiming van de toegang tot de arbeidsmarkt voor ontheemden uit Oekraïne, zijn al veel ontheemden aan het werk. Een werkgever hoeft geen tewerkstellingsvergunning aan te vragen bij UWV als de werkgever een ontheemde uit Oekraïne een arbeidscontract wil geven. Om zicht op deze groep te houden, geldt voor de werkgever wel een meldplicht bij UWV. UWV registreert deze gegevens voor de Nederlandse Arbeidsinspectie, die toezicht houdt op de naleving van de Arbeidswetten door werkgevers. Deze wijziging heeft gevolgen voor de uitvoeringspraktijk van UWV.

UWV heeft gelet op de grote stroom aan meldingen extra capaciteit vrijgemaakt bij andere organisatieonderdelen om de meldingen te kunnen verwerken. Sinds medio oktober 2022 kan de werkgever de melding ook digitaal indienen bij UWV via het werkgeversportaal. Als het uploaden is gelukt, ontvangt de werkgever hiervan direct een bericht dat de melding door UWV is ontvangen. De werknemer kan 2 werkdagen nadat de melding is gedaan starten met werken.

UWV ontvangt nog steeds veel meldingen. Het totaal aantal ontvangen meldingen in 2023 bedraagt op 20 april 2023 15.749. Uit de ontvangen meldingen blijkt dat meer dan de helft van de ontheemden bij een uitzendbureau in dienst is. Ook werken veel ontheemden in de horeca en de agrarische sector.

Gevolgen voor uitvoering SVB

AOW'ers die tijdelijk opvang bieden aan Oekraïners ondervinden geen nadelige gevolgen voor hun uitkering. De crisis in Oekraïne duurt helaas nog voort en het bieden van onderdak aan de hier verblijvende ontheemden is daarom nog steeds nodig. Op ons verzoek heeft de SVB daarom deze uitzondering voor tijdelijk verblijf verruimd tot maart 2024.

“Het is een emotionele beslissing, geen rationele”

In maart '22 kwamen de eerste Oekraïense vluchtelingen aan in Nederland. Als reactie begonnen veel mensen inzamelacties voor kleding, sanitaire spullen, dekens of bijvoorbeeld medicijnen. Maar sommigen wilden meer doen en openden hun deuren. Zoals Joop, een ruim 80-jarige AOW-gerechtigde. Toen hij op televisie de veldbedjes zag, honderden in rijen opgesteld, wist hij het zeker: ik moet iets doen. De SVB spreekt Joop in januari '23. Op dat moment wonen Svitlana en haar kinderen al ruim zeven maanden bij hem in huis. Joop maakt gebruik van de tijdelijke uitzondering op de AOW-regeling, die de SVB toepast. Hij ondervindt daarom geen nadelige gevolgen voor zijn uitkering.

“Wanneer je zo'n beslissing maakt en mensen in huis neemt, moet je niet te veel nadenken. Het is een emotionele beslissing, geen rationele.” Joop geeft aan dat - wanneer je erover na gaat denken - er genoeg redenen zijn om het niet te doen. “Misschien vind ik zaken als privacy makkelijker dan de meeste mensen.” Maar, hij geeft aan dat wanneer je het doet, je er veel voor terug krijgt: “Er is leven en reuring in huis. Ik leer van hen over cultuur, we dansen af en toe en zingen samen tijdens het spelen op de gitaar. Svitlana en ik nodigen ook wel eens vrienden uit, dan maken we er echt een feestje van met veel eten op tafel. Daar geniet ik ontzettend van. Svitlana wil mij op het hart drukken voor ik vertrek: Joop is voor haar een grote hulp geweest. Hoewel ze er breed bij lacht, zie je in haar ogen dat ze het meent.

Deze casus is gebaseerd op de webpagina [Oekraïense vluchtelingen | Pers en nieuws | SVB](#)

2.3 Gezamenlijke loketfunctie

2.3.1 SVB

In het Jaarplan 2023 heeft de SVB aangegeven het aantal (fysieke en virtuele) loketten in samenwerking met gemeenten en andere publieke dienstverleners te zullen uitbreiden naar 15. Bij het inrichten van deze loketfunctie is de SVB afhankelijk van de behoeften van burgers en ketenpartners. In de loop van de tijd is een verschuiving ontstaan van fysieke naar meer virtuele gezamenlijke loketten. De SVB zal dan ook niet in 15 fysieke loketten participeren, maar op een gevarieerde manier invulling geven aan deze ambitie met 15 overheidsbrede samenwerkingsconstructies, waarin de expertise van de SVB binnen deze loketten voldoende is geborgd.

Tot nu toe zijn er zes fysieke loketten en acht virtuele loketten geopend, deels in samenwerking met het WaU programma Loketfunctie van de overheid. Daarnaast onderzoekt de SVB samenwerkingsmogelijkheden met andere gemeenten en met Informatiepunten Digitale Overheid. Ook zoekt de SVB doelgroepen burgers op door bijvoorbeeld het organiseren van informatiebijeenkomsten gezamenlijk met een gemeente of andere publieke dienstverleners. Daaruit kan persoonlijke hulp bij onder andere een aanvraag resulteren. Ook zijn de fysieke loketten van de SVB bij alle SVB-locaties dagelijks toegankelijk voor burgers.

2.3.2 UWV

UWV werkt (overheids)breed samen in een groot aantal fysieke loketten, zoals de regionale werkcentra, werkinkwinkels in Utrecht en de werkpleinen overal in Nederland. Daarnaast neemt UWV actief deel aan de verschillende experimenten die nu zijn opgestart in het kader van de Overheidsbrede loketten. Door per experiment een andere wijze van deelname in te zetten, kan gekeken worden hoe samenwerking het beste werkt voor UWV-cliënten bij zowel de fysieke samenwerkingsloketten als UWV.

2.4 Vakkundigheid professionals

Binnen de re-integratie dienstverlening is er in toenemende mate aandacht voor de menselijke maat en de inzet van effectieve interventies. Dit vraagt veel van de vakkundigheid van professionals. Wij zetten daarom samen met UWV, VNG, Divosa, beroepsvereniging SAM en NVvA in op het blijvend bevorderen van de vakkundigheid van deze professionals. Dit doen we door het realiseren van een duurzame en praktijkgerichte kenniscultuur. Hierin werken verschillende partijen, zoals klantmanagers, re-integratiecoaches, onderzoekers, beleidsmakers en onderwijsinstellingen, in co-creatie samen aan het ontwikkelen en benutten van kennis.

De beoogde kenniscultuur borduurt voort op brede beweging die het kennisprogramma ‘Vakkundig aan het Werk’ de afgelopen 10 jaar in gang heeft gezet. Hierin zijn lokale initiatieven gesubsidieerd en is de samenwerking en kennisuitwisseling tussen organisaties, professionals en wetenschappers bevorderd. Om deze continue behoefte aan vakkundigheidsbevordering te faciliteren, zetten wij samen met de betrokken partijen in op het realiseren en onderhouden van deze kenniscultuur.

‘Blij dat hij de moeite nam ons te bellen en door te vragen’

“Mijn partner was ouder dan ik en had AOW. Ik heb zelf geen inkomen, mijn inwonende dochter van 38 wel. Mijn partner en ik hadden samen een aanvullende bijstandsuitkering, een AIO. Daar waren we al iets op gekort omdat mijn dochter als kostendeler meetelt. Helaas liep de relatie stuk en vertrok mijn ex-partner uit huis. Daarmee kwam ook de AIO te vervallen en zat ik opeens zonder inkomen. Toen kwam het bericht van de SVB dat ik geld moest terugbetalen: ze hadden te laat doorgekregen dat ik niet meer samenwoonde, waardoor de AIO te lang was doorbetaald. Maar waar moest ik dat geld vandaan halen?

Gelukkig had een meneer van de SVB ons dossier gelezen. Hij belde ons op met de vraag waarom ik nog niet betaald had. Mijn dochter vertelde hem dat ik geen uitkering kon aanvragen. Hij legde uit dat we de kostendelersnorm verkeerd hadden begrepen. Je kunt geen gezamenlijke huishouding voeren met je dochter. Ik had zeker wel recht op een gewone bijstandsuitkering; ik zou daar alleen een beetje op gekort worden vanwege het inwonen van mijn dochter. Hij raadde me aan zo snel mogelijk naar de gemeente te gaan en bijstand aan te vragen. Misschien krijg ik wel € 700 per maand, dat gaat ons echt enorm helpen. Ik ben dan ook heel blij dat de meneer van de SVB de moeite heeft genomen ons te bellen en door te vragen!”

Deze casus is gebaseerd op de bundel ‘Een stap extra voor bestaanszekerheid’.

2.5 Maatwerkplaatsen: van individuele naar structurele oplossingen

Burgers met acute en complexe problemen kunnen terecht bij de Maatwerkplaatsen van de SVB, UWV en SZW. Vanuit de maatwerkplaatsen wordt gezorgd voor de voorwaarden en omstandigheden waarin oplossingen kunnen worden gerealiseerd voor deze problemen. Sinds de oprichting van Garage de Bedoeling SVB (2017), de UWV Maatwerkplaats (2020) en de SZW Maatwerkplaats (2021) zijn meer dan 1.000 individuele casussen opgepakt en waar mogelijk opgelost. De SVB heeft per 1 mei ook lokale garages operationeel om maatwerk steviger neer te zetten binnen de organisatie. Maatwerkplaatsen werken volgens afgesproken principes en methodieken. Niet alleen lossen Maatwerkplaatsen individuele vraagstukken ('Fix') op; ook dienen praktijksignalen als beleidsinput voor de oplossing van structurele problemen die zich voor een grotere groep mensen voordoen ('Solve').

De praktijksignalen vormen een kleine, maar groeiende bijdrage voor beleidsverbetering langs drie elementen: verbetering wet- en regelgeving; aanpassing in onze systeeminfrastructuur (cultuur en structuur) en de uitbreiding van handlingsruimte voor professionals. Om dit te bewerkstelligen werken de Maatwerkplaatsen samen met departementen en organisaties. De Maatwerkplaatsen willen deze beweging versterken. De grootste uitdaging is nu om pro-actiever aan de slag te gaan met praktijksignalen en zodoende de feedbackloop van praktijk naar beleid te verbeteren.

Laurens en de begeleiding vanuit de Maatwerkplaats

Laurens heeft een Ziektewetuitkering en belt met UWV of hij extra uitkering kan ontvangen. De klantadviseur geeft aan dat dat niet mogelijk is. Hij vraagt door bij Laurens en hoort dan dat hij ernstig in de financiële problemen zit. Hij heeft € 50.000 schuld en niemand kan hem helpen. De klantadviseur meldt de casus aan bij de Maatwerkplaats.

Samenwerking zoeken met hulpverleners

De Maatwerkplaats zoekt de samenwerking op met allerlei organisaties die een deel van het probleem kunnen oplossen: Instituut Publieke Waarden, gemeente, Daklozencentrum en de huurbaas. Samen brengen zij alle problemen in beeld en gaan aan de slag. Belangrijke eerste stap: een (blijvend) dak boven zijn hoofd. Daarna volgt hulp bij de aanpak van zijn schulden én betaalbare zorg plus een behandelaanpak voor zijn psychische problemen.

Coach zorgt voor continuïteit

Uit voorzorg zet UWV een coach in die Laurens bijstaat in zijn contacten met instanties en hulpverleners – juist dat was een van de pijnpunten bij hem. De coach zorgt voor rust en overzicht. Langzaam ontstaat er weer perspectief in zijn leven en durft hij vooruit te denken.

2.6 Ontwikkelingen dienstverlening van UWV

2.6.1 Vernieuwd dienstverleningsconcept UWV

UWV verbetert de persoonlijke dienstverlening aan cliënten en werkgevers. Met de strategie 2021-2025 'Ruimte voor menselijke maat in dienstverlening' biedt UWV dienstverlening met empathische service aan mensen, werkgevers en partners. Wanneer mensen het nodig hebben, bieden we passende hulp. Hierdoor voelen zij zich gezien, gehoord en geholpen.

Een aantal voorbeelden hiervan zijn:

1. Proactief telefonisch contact in de vorm van een servicecall. Klantadviseurs bellen op cruciale momenten in de klantreis cliënten op om uitleg te geven over procedures. Cliënten weten daardoor beter waar ze aan toe zijn en uit de eerste onderzoeken blijkt dat cliënten deze proactieve informatievoorziening positief waarderen.
2. De host die op steeds meer UWV locaties aanwezig is en die mensen gastvrij ontvangt, hun vragen beantwoordt en direct in contact brengt met een medewerker die hen verder kan helpen. Eind 2022 was op 23 UWV-locaties een host aanwezig, dit jaar wordt dat aantal verder uitgebreid naar alle UWV-locaties.
3. Cliëntondersteuners in elke regio, die persoonlijke ondersteuning kunnen bieden aan cliënten die door omstandigheden of een complexe situatie vast (dreigen te) lopen in de dienstverlening van UWV.
4. Voor grote werkgevers was er al een vast contactpersoon; in het najaar van 2022 is in elke regio ook voor middelgrote werkgevers een interne accountmanager aangesteld.
5. UWV heeft extra aandacht voor cliënten met financiële zorgen. Het team Geldzorgen helpt cliënten die te maken hebben met betalingsachterstanden of schulden en verwijst waar nodig door naar hulp in de eigen gemeente.

Team geldzorgen: het verhaal van Frank

Frank en zijn partner zijn uit elkaar gegaan. Hij is er klaar voor om een nieuw leven op te bouwen. Maar zijn partner heeft nog altijd toegang tot zijn bankrekening met alle gevolgen van dien. Zij plundert de rekening. Frank kan geen kant op, zo kan hij niet eens borg betalen voor een mogelijke nieuwe woonruimte. Hij is in paniek en heeft geen idee hoe hij verder moet. Een collega bij UWV brengt hem in contact met Team geldzorgen.

Luisteren en concrete hulp

De medewerker van Team geldzorgen neemt alle tijd om met Frank in gesprek te gaan. Dit is een goed begin en zorgt voor rust. Eindelijk is er iemand die wil luisteren en ook snel en goed de situatie doorgrondt. De medewerker bespreekt met Frank de mogelijkheden om in gesprek te gaan met het buurtteam in Amsterdam – een team in zijn woonplaats. Frank stemt in, en de medewerker draagt op een ‘warme’ manier de informatie over aan het buurtteam.

Aan de slag

Binnen enkele dagen zit hij aan tafel met het buurtteam, samen maken ze een stappenplan voor de komende periode om zijn financiële situatie weer beheersbaar te maken. En er is ook begeleiding in die periode daarna, zodat alle stappen ook echt goed worden doorlopen, mét resultaat. Frank is dankbaar voor alle hulp en ziet weer perspectief.

2.6.2 Gesprek over dienstverlening naar aanleiding van signalen

In het commissiedebat 30 maart jl. is ons gevraagd hoe mensen worden meegenomen in proces- en communicatieverbetering van UWV. Hierop hebben wij toegezegd om dit voor de zomer te bespreken met UWV en hier de Kamer over te informeren. Dit gesprek moet nog plaatsvinden. Hier komen wij de volgende Stand van de uitvoering op terug.

2.6.3 Hervorming arbeidsmarktinfrastructuur

SZW werkt samen met UWV, gemeenten, werkgevers, vakbonden en onderwijsorganisaties aan de doorontwikkeling van de arbeidsmarktdienstverlening aan werkenden, werkzoekenden en werkgevers. In de Kamerbrief ‘Uitgangspunten voor de uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastructuur van 11 oktober 2022’³ zijn hiervan de contouren geschetst. De afgelopen maanden is in aparte werkgroepen gewerkt aan uitgangspunten voor dienstverlening en governance. Deze uitgangspunten verwerken we in een wetsvoorstel met onder andere wijzigingen in de Wet SUWI. Aansluitend zorgen we voor nadere uitwerking in lagere regelgeving.

³ Kamerstukken II 2022/2023, 33566, nr. 108.

Bij de voorjaarsbesluitvorming heeft het kabinet besloten dat het budget voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur vanaf 2025 structureel met € 70 miljoen wordt verlaagd. Voor de periode 2025 tot 2034 is incidenteel budget beschikbaar gesteld. Met dit incidentele budget kan de overgang naar een nieuwe arbeidsmarktinfrastructuur worden vormgegeven. Dit budget loopt op tot € 67 miljoen in 2028. Daarna wordt het incidentele budget afgebouwd met € 11 miljoen per jaar totdat er in 2034 geen incidentele middelen meer beschikbaar zijn.

Na de zomer stemmen we met alle betrokken partijen de vervolg uitwerkingen af. De consequenties van de voorjaarsbesluitvorming komen dan ook aan bod.

2.6.4 Activiteiten om meer mensen aan het werk te krijgen

De arbeidsmarkt kampt met een ongekende krapte in vrijwel alle beroepsgroepen, opleidingsniveaus en regio's. In de kamerbrief Aanpak arbeidsmarktkrapte van 24 juni 2022⁴ gaven wij aan dat het kabinet inzet op het verminderen van de vraag naar arbeid, het vergroten van het arbeidsaanbod en het verbeteren van de match tussen vraag naar en aanbod van arbeid. Wij doen een oproep aan werkgevers en nemen als overheid maatregelen.

UWV draagt bij aan het uitvoeren van deze maatregelen. Om werkgevers te inspireren bij het oplossen van personeelstekorten bracht UWV een document uit met 34 adviezen. Ze zijn verdeeld in drie categorieën:

1. ‘nieuw talent aanboren’
2. ‘werk anders organiseren’
3. ‘boeien en binden’.

Op [het UWV inspiratieplatform](#) zijn hierover tips en inspirerende verhalen voor en door werkgevers te vinden. UWV publiceert daarnaast regelmatig overzichten met kansrijke beroepen en voert gesprekken met werkgevers over anders kijken naar talenten, meer naar skills. Het landelijk werkgeversservicepunt UWV en de regionale werkgeversservicepunten ondersteunen werkgevers bij het vinden van personeel. Dit gebeurt bijvoorbeeld met jobcarving, jobhunting, events, banenmarkten, ontmoetingen en leerwerkarrangementen.

UWV stimuleert werkzoekenden om breder te zoeken en zich te oriënteren op kansrijke beroepen. Er worden mogelijkheden aangeboden van om- en bijscholing om duurzamer aan het werk te komen. Daarnaast organiseert UWV webinars om werkzoekenden op de mogelijkheden binnen een specifieke sector te wijzen.

⁴ Kamerstukken II 2021/2022, 29544, nr. 1115.

2.6.5 Sociaal-medisch beoordelen

Door de mismatch tussen de vraag naar en het aanbod van sociaal medische beoordelingen moeten mensen te lang wachten op hun WIA-(her)beoordeling. Dit leidt tot onzekerheid over het recht op een uitkering en daarmee hun inkomenszekerheid. Ook voor werkgevers betekent dit dat er te lang onduidelijkheid is over de financiële gevolgen van een mogelijke uitkering. Tot slot heeft de Algemene Rekenkamer onlangs geconcludeerd dat het van groot belang is om de inspanningen om het WIA-stelsel beter uitvoerbaar te maken en te houden, voort te zetten.⁵

In de brief van augustus 2022⁶ zijn daarom maatregelen beschreven die nodig zijn om op de korte en middellange termijn de mismatch te verkleinen en de negatieve impact op (ex-)werknemers en werkgevers zoveel mogelijk te beperken. In de brief van 28 april 2023 is ingegaan op de voortgang van de implementatie en de uitvoering door UWV van de reeds ingezette maatregelen.⁷

Zoals ook aangegeven in de eerdere Kamerbrieven zijn de reeds ingezette maatregelen waarschijnlijk onvoldoende om de mismatch tussen de vraag naar en het aanbod van sociaal-medische dienstverlening volledig weg te nemen. Wij verkennen daarom samen met UWV aanvullende maatregelen. Dit gaat enerzijds om maatregelen die UWV zelf kan nemen, bijvoorbeeld naar aanleiding van de procesdoorlichting door EY bij UWV. Anderzijds gaat dit om buitenwettelijke maatregelen en om maatregelen die mogelijk wijziging van wet- en regelgeving vereisen. Zo is het streven om de vereenvoudigde claimbeoordeling voor 60-plussers in 2024 voort te zetten. In het derde kwartaal van 2023 wordt bekeken of een dergelijke verlenging daadwerkelijk in de rede ligt. In aanvulling daarop lijkt de beleids optie om bij de WIA-beoordeling de theoretische schatting te laten vervallen voor mensen die werken, na een nadere verkenning te passen binnen het huidige stelsel. Deze maatregel wordt op dit moment daarom nader uitgewerkt door SZW en UWV en het streven is om deze medio 2024 in te voeren. Tot slot verkennen SZW en UWV samen of en hoe het aanvraagproces voor herbeoordelingen kan worden aangepast, en welke beleids opties eraan bij kunnen dragen om vraaggestuurde herbeoordelingen doelmatiger te kunnen oppakken zodat de achterstand op de herbeoordelingen teruggedrongen kan worden.

2.6.6 Ontwikkelingen in de WIA-dienstverlening

Scholingsexperiment WGA gerechtigden

In juni 2022 is UWV gestart met een scholingsexperiment voor WGA-gerechtigden op vier regionale kantoren. Het experiment is bedoeld om de werkherstattingskansen van WGA-gerechtigden waarvoor scholing medisch gezien haalbaar is, te vergroten. Scholingsmogelijkheden worden verkend en in beeld gebracht in gesprekken over re-integratie naar werk. Er is ruimte voor 100 functiegerichte taaltrainingen en 50 leerwerkcombinaties per jaar. Tot medio april 2023 is met 360 mensen gesproken over scholing en zijn in totaal 60 scholingstrajecten, waarvan 15 taaltrainingen, ingekocht. De cijfers over leerwerkcombinaties komen in de zomer beschikbaar. Tot nu toe blijkt dat het inzetten en organiseren van leerwerkcombinaties lastig is binnen de huidige UWV-infrastructuur. Samen met UWV hechten wij er belang aan de leeropbrengsten en overige resultaten van de pilot goed in beeld te krijgen. Dit is noodzakelijk om het concept van op functiegerichte taaltrainingen en op maat gemaakte leerwerkcombinaties solide neer te zetten, en na te gaan of deze aanpak voor WGA-uitkeringsgerechtigden succesvol is.

Actualiteit onvoldoende rekening houden met zelfstandig inkomen genoten in de uitkeringen

In de vorige Stand van de uitvoering hebben wij uw Kamer geïnformeerd dat UWV in een aantal gevallen een te hoge uitkering heeft toegekend als gevolg van een fout in de software van de zogenaamde Zelfstandigen Applicatie UWV (ZAU); de applicatie waarmee de Belastingdienst gegevens over de inkomsten uit werkzaamheden als zelfstandige aanlevert aan UWV. UWV heeft een steekproef gedaan om een indicatie te krijgen over de omvang van de teveel verstrekte uitkeringen. Op basis van deze steekproef wordt ingeschat dat voor maar een beperkt aantal zelfstandigen een te hoge uitkering is verstrekt en dat het te veel verstrekte bedrag beperkt is. Wij verwachten de Kamer na de zomer te informeren over de afwikkeling hiervan.

Inzet re-integratie instrumenten aan IVA/DGA

Het besluit bredere inzet re-integratie instrumenten trad op 22 april 2023 in werking. UWV kan vanaf dat moment re-integratieinstrumenten voor IVA- en Wajong DGA-gerechtigden inzetten op hun verzoek. De pilot draagt bij aan de ambitie van het kabinet om meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt naar werk te begeleiden en biedt een oplossing voor het knelpunt uit de UWV knelpuntenbrief van juli 2021. Op basis van de tussenevaluatie besluiten wij of UWV structureel re-integratie instrumenten inzet voor deze groepen. De uitkomst delen wij begin 2026 met uw Kamer.

⁵ Kamerstukken II 2022/2023, 36360 XV, nr. 2.

⁶ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 685.

⁷ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 712.

2.6.7 Ontwikkelingen in de WW-dienstverlening

Eind vorig jaar bereikten we het laagste niveau van het aantal lopende WW-uitkeringen ooit. Dit waren er ongeveer 145.000. De eerste maanden van dit jaar laten een lichte stijging zien naar 158.000 lopende WW-uitkeringen. Dit kan samenhangen met het gestegen aantal faillissementen begin dit jaar in vergelijking met 2022. De toename van het aantal WW-uitkeringen is het grootst bij de sectoren detailhandel, groothandel en overige commerciële dienstverlening.

Inzetten van het attenderingsbericht voor de sollicitatieplicht in de WW

De huidige werkwijze van UWV bij het attenderingsbericht wordt voorlopig gedoogd. In de Stand van de uitvoering december 2021 is het attenderingsbericht toegelicht. Dit bericht wordt ingezet op het moment dat een WW-gerechtigde voor de eerste keer geen of te weinig sollicitatieactiviteiten heeft doorgegeven aan UWV. Het moment waarop het attenderingsbericht verstuurd wordt, past echter niet binnen de huidige wet- en regelgeving.

Om dit wel passend te krijgen is het nodig dat het attenderingsbericht eerder in het proces verstuurd wordt. Dit vereist aanpassingen in Sonar, het ICT-systeem van het Werkbedrijf dat momenteel uitgefaseerd wordt. Dit betekent dat de gewenste aanpassing om het attenderingsbericht eerder te versturen niet gerealiseerd kan worden totdat de nieuwe ICT-omgeving (WORKit) klaar is. De prognose is momenteel dat dit per 2025 kan.

Wij zijn van mening dat het goed is om het attenderingsbericht te blijven gebruiken.

Recht op aanvullende toeslag vanuit Toeslagenwet niet altijd voortgezet bij overgang WW naar ZW

De toeslag op grond van de Toeslagenwet is er om het inkomen van mensen aan te vullen tot maximaal het sociaal minimum. Bij UWV is in de overgang van een WW-uitkering naar een ZW-uitkering de toeslag niet altijd overgenomen. Hierdoor kregen sommige mensen geen toeslag meer terwijl ze hier mogelijk wel recht op hadden. Als iemand van een WW-uitkering overgaat naar de Ziektewet en een toeslag ontvangt, moet UWV handmatig het recht op de toeslag beoordelen. Deze beoordeling blijkt niet in alle gevallen te zijn uitgevoerd. In 4.150 situaties moet deze beoordeling alsnog plaatsvinden. Hierop gaat UWV een herstelactie uitvoeren.

Hierdoor zijn er mogelijk mensen die niet meer rond konden komen of daar zorgen over hebben gehad. UWV heeft geen klachten, bezwaren of signalen van mogelijk benadeelde uitkeringsgerechtigden zelf ontvangen. Inmiddels heeft UWV de procedure aangepast zodat het beoordelen van het recht op de toeslag bij een overgang vanuit de WW naar de ZW, niet meer kan ontbreken.

De voorbereidingen voor de herstelactie zijn inmiddels begonnen, de daadwerkelijke startdatum is nog niet bekend. UWV verwacht dat in een deel van de gevallen recht is op een nabetaling van een toeslag. Als er sprake is van een nabetaling, neemt UWV persoonlijk contact op en biedt UWV onder andere hulp van een budgetcoach aan. Het nabetalen van een toeslag kan namelijk alsnog fiscale gevolgen hebben, bijvoorbeeld op een bijstandsuitkering. UWV compenseert hogere belastingaanslagen of gevolgen voor eventuele andere toeslagen als gevolg van de nabetaling.

Onderzoek sollicitatieplicht WW

In vorige Standen van de uitvoering is een grootschalig onderzoek aangekondigd naar de sollicitatieplicht binnen de WW, als invulling van de wettelijke inspanningsplicht.⁸ De onderzoeksopdracht is inmiddels gereed. Aanleiding voor het onderzoek zijn signalen in de afgelopen jaren dat de sollicitatieplicht in de WW niet (voldoende) effectief is, zonder dat hier gedegen en expliciet onderzoek naar is gedaan. Samen met UWV willen wij daarom de effecten van de sollicitatieplicht onderzoeken, inclusief de mogelijkheden om deze effectiever in te richten. Hierdoor krijgt de sollicitatieplicht een meer activerende werking en draagt daarmee sterker bij aan de werkherwattingskansen van WW-gerechtigden. In het beoogde onderzoek worden drie varianten van invulling van de inspanningsplicht in de WW vergeleken:

1. Voor de eerste groep geldt de huidige sollicitatieplicht en de handhaving hierop. Hierbij gaat het om vier sollicitatie-activiteiten per vier weken.
2. Voor de tweede groep geldt een alternatieve invulling van de inspanningsplicht, waarbij er geen harde verplichtingen op het gebied van solliciteren zijn en er ook geen handhaving plaatsvindt. Aan deze groep wordt wel ondersteuning en dienstverlening aangeboden.
3. Voor de derde groep worden op het gebied van sollicitatie-activiteiten afspraken gemaakt op individueel niveau door middel van een plan van aanpak, dat de WW-gerechtigden zelf opstellen. Op die afspraken wordt ook gehandhaafd.

Om uiteindelijk goed onderbouwde uitspraken te kunnen doen over de effecten van de sollicitatieplicht, is een grootschalig meerjarig (circa vier jaren) onderzoek nodig met een behoorlijke omvang van de onderzoekspopulatie (tussen de 115.000 en 125.000 WW-gerechtigden). Met dit onderzoek willen we namelijk dat er ook uitspraken gedaan kunnen worden over bepaalde subgroepen binnen de WW-populatie (zoals de oudere WW-gerechtigde). Omdat onderdelen van het onderzoek niet in overeenstemming zijn met de WW, is een concept Tijdelijk Besluit experiment inspanningsplicht WW opgesteld. De beoogde start van het onderzoek

⁸ Zie onder andere de Stand van de Uitvoering d.d. juli 2021, Kamerstukken II 2020/2021, 26448, nr. 652.

is eerste kwartaal 2024. Dit (concept) Besluit is begin deze maand voor een uitvoeringstoets verzonden aan UWV en opengezet voor internetconsultatie. Ook de sociale partners zijn geconsulteerd. Nadat de uitkomsten van de consultatie en toetsingen zijn verwerkt, zal het Besluit de gebruikelijke verdere stappen in het (wetgevings)proces doorlopen. Uw Kamer wordt hierover in de volgende Stand van de uitvoering nader geïnformeerd.

2.6.8 Uitzendbeding

Er zijn twee ontwikkelingen rondom het invoeren van het uitzendbeding bij ziekte die invloed hebben op de uitvoering van de Ziektewet door UWV. Ten eerste heeft de Hoge Raad op 17 maart jl. uitspraak gedaan over de rechtsgeldigheid van het uitzendbeding bij ziekte. De Hoge Raad geeft aan dat het uitzendbeding ook in geval van ziekte van de uitzendkracht tot beëindiging van de uitzendovereenkomst kan leiden. Dat is niet in strijd met het ontslagverbod bij ziekte. Wel is in dat geval vereist dat de inlener daadwerkelijk een verzoek tot beëindiging doet. Als de uitzendovereenkomst na verzoek van de inlener is beëindigd, kunnen zieke uitzendkrachten – net zoals voorheen al het geval was – aanspraak maken op een Ziektewetuitkering.

Ten tweede wordt op 1 juli a.s. een bepaling van de nieuwe uitzendcao's van kracht, die regelt dat het uitzendbeding niet langer wordt ingeroepen tijdens ziekte. Hierdoor zijn zieke uitzendkrachten die werken onder een contract met uitzendbeding vanaf 1 juli aangewezen op loondoorbetaling bij ziekte door hun werkgever. UWV heeft de gevolgen voor de uitvoering in kaart gebracht met een uitvoeringstoets en acht de wijzigingen uitvoerbaar.

2.6.9 Dienstverlening aan huis door pgb-houders

Op 30 maart jl. heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) geoordeeld dat het uitzonderen van pgb-dienstverleners van de verzekeringsplicht voor de Werkloosheidswet (WW) ongerechtvaardigde indirecte discriminatie naar geslacht oplevert. Het uitzonderen van deze dienstverleners van de verzekeringsplicht voor de werknemersverzekeringen (waaronder WW, ZW en WIA) is geregeld in de Regeling dienstverlening aan huis. De uitspraak van de CRvB leidt ertoe dat deze groep werknemers verplicht verzekerd is voor de WW en de overige werknemersverzekeringen. Momenteel wordt bekeken wat de reikwijdte van de uitspraak is en op welke punten de Regeling dienstverlening aan huis zal worden aangepast. Doel is om de wetgeving in lijn te brengen met deze uitspraak. Daarnaast onderzoeken UWV en de SVB momenteel de impact van de uitspraak op de uitvoering.

2.6.10 Ontwikkelingen STAP-budget

Bij de voorjaarsbesluitvorming heeft het kabinet besloten om het STAP-budget te beëindigen. Het Rijk maakt hier vanaf 2024 geen middelen meer voor vrij. Ondanks de beëindiging van het

STAP-budget, blijft de noodzaak voor een leven lang ontwikkelen bestaan. Zeker binnen de huidige situatie op de arbeidsmarkt. Daarom bekijken wij de komende periode op welke manier wij dit kunnen blijven stimuleren. De lessen vanuit de uitvoering van het STAP-budget tot zover nemen wij daarbij ter harte.

2.7 Ontwikkelingen dienstverlening van de SVB

2.7.1 Vereenvoudiging Internationale uitvoering SVB

SZW en de SVB werken samen aan een eenvoudiger en toekomstbestendige internationale dienstverlening van de SVB. Ongeveer 15% van de burgers die door de SVB wordt bediend, woont of heeft gewoond in het buitenland. Voor deze groep wordt echter bijna de helft van de uitvoeringscapaciteit van de SVB ingezet. Als we burgers die in het buitenland werken of hebben gewerkt hier nog bij tellen, dan wordt de inzet van de uitvoering nog hoger. De internationale uitvoering van de SVB is complex vanwege onder andere (internationale) wet- en regelgeving en de gegevensuitwisseling met zusterorganen. Hierdoor is deze minder vaak geautomatiseerd dan de gevalsbehandeling waarin geen sprake is van een internationale component. De SVB heeft de ambitie om dienstverlening te bieden die goed is voor iedereen. Dit betekent dat alle burgers een gelijkwaardige kwaliteit van uitvoering, dienstverlening en handhaving krijgen, ongeacht hun woon- of werkland. Maar als gevolg van de complexiteit van de internationale uitvoering kan deze ambitie, ondanks de grotere inspanningen, niet altijd waargemaakt worden. De verwachting is dat het aandeel van de internationaal gerelateerde gevalsbehandeling de komende jaren blijft toenemen, waardoor de uitvoering door de SVB verder onder druk kan komen te staan.

In het gezamenlijke traject van SZW en de SVB wordt onder meer gekeken naar vereenvoudiging van nationale wetgeving met een grote positieve impact op de internationale uitvoeringslast van de SVB. Dit kan betrekking hebben op vereenvoudiging binnen de bestaande stelsels, maar ook op meer ingrijpende oplossingsrichtingen. Daarnaast kijkt de SVB naar handelingsperspectieven die binnen haar eigen invloedssfeer liggen, zoals de eigen beleidsregels, interne processen, digitaliserings- en automatiseringsmogelijkheden en opleiding en kennisborging van medewerkers. Deze perspectieven worden zowel gezien vanuit de huidige situatie als vanuit het toekomstbeeld richting 2035. We zullen uw Kamer met de volgende Stand van de uitvoering nader informeren over de complexiteit van de internationale uitvoering en de voortgang van het project.

2.7.2 Bestuursrecht op Maat

Bestuursrecht op Maat staat voor een omgang met burgers en regels, waarbij de menselijke maat centraal staat. De SVB wil zo beter rekening houden met de individuele omstandigheden van mensen. Binnen het traject Bestuursrecht op Maat past de SVB sinds 2021 haar beleidsregels aan vanuit burgerperspectief. Het programma Bestuursrecht op Maat stimuleert verder de inzet van mediation en van mediationvaardigheden bij SVB-medewerkers, zodat onnodige juridisering wordt voorkomen. Ook blijft de SVB maatwerkgarages organiseren en werkt de SVB aan verbetering van het klachtenproces. Uit maatwerkcasuïstiek en klachten haalt de SVB signalen op om niet alleen een oplossing voor de individuele burger te vinden, maar ook om bij te dragen aan het burgervriendelijker maken van de regels zelf.

2.7.3 Herstelactie kindgebonden budget

Vanaf medio 2019 vond de herstelactie kindgebonden budget plaats bij Toeslagen. Dit herstel was nodig als gevolg van een omissie in de uitvoering door Toeslagen, waardoor een aantal ouders over de periode 2013-2019 onterecht geen kindgebonden budget ontving. Een kleine groep ouders heeft in juni 2022 ten onrechte een betaling ontvangen van Toeslagen over de herstelperiode. Uw Kamer is hierover en de aanpak om deze fout te herstellen bij brief van 13 juli jl. geïnformeerd.

Voor de burgers (of diens partner), waarvan in internationale context het voorrangrecht in Nederland ligt, verzorgt de SVB de betaling van het kindgebonden budget als onderdeel van gezinsbijslag. Deze burgers zijn over de fout geïnformeerd. Voor onterechte uitbetalingen wordt, als dat mogelijk is, een invorderingstraject gestart. Hierbij hanteert de SVB alle gebruikelijke waarborgen, waaronder de mogelijkheid van een betalingsregeling op maat. De SVB heeft de herstelactie voor de zomer afgerond.

2.7.4 Schuldig nalatig

In de Stand van de uitvoering van juli 2021 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over een mogelijke indirecte relatie tussen de voordracht voor schuldige nalatigheid door de Belastingdienst aan de SVB en een registratie in de Fraude Signalering Voorziening. Een mogelijke afwijzing van kwijtschelding, persoonlijke betalingsregeling of een verzoek tot deelname aan een minnelijke schuldsanering kan tot gevolg hebben gehad dat de betaling van de verschuldigde AOW-premie is uitgebleven. Het dossier van ongeveer 7.000 mensen is door de Belastingdienst onderzocht. Na analyse van deze dossiers is in de meeste gevallen vastgesteld dat een FSV-registratie geen invloed heeft gehad op een voordracht voor schuldige nalatigheid. Voor ongeveer 500 mensen

doet de Belastingdienst nader dossieronderzoek⁹. De SVB herstelt met terugwerkende kracht de korting op de AOW-uitkering als blijkt dat mensen onterecht zijn voorgedragen en de Belastingdienst de voordracht intrekt. Wij informeren uw Kamer wanneer het onderzoek is afgerond.

2.7.5 Rechtszaken binnen kinddomein

Invordering Wkb in internationale situaties

Op 30 maart jl. heeft de Centrale Raad van Beroep (CRvB) in twee zaken geoordeeld dat er geen wettelijke grondslag bestaat voor de verrekening van te veel kindgebonden budget (Wkb) met kinderbijslag (Akw). In twee andere zaken, waarin ook het verrekenen van kindgebonden budget met kindgebonden budget centraal staat, heeft de CRvB zich onbevoegd verklaard en deze zaken doorgestuurd naar de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. In sommige internationale situaties komen Akw en Wkb samen in de vorm van gezinsbijslagen. Dit geldt ook voor de Kinderopvangtoeslag. De SVB handelt in een deel van deze gevallen de samenloop, anticumulatie, uitbetaling en invordering af.

Wij bestuderen samen met het Ministerie van Financiën, Dienst Toeslagen en de SVB de uitspraken op consequenties voor wetgeving, beleid, financiën en uitvoering en te nemen vervolgstappen op korte en middellange termijn.

Tijdslijnberichten Toeslagen

De SVB bereidt zich door het uitwerken van scenario's voor op een mogelijke uitspraak van de rechtbank. Voor het vaststellen van het recht op kindgebonden budget vindt gegevensverstrekking plaats tussen de SVB en Toeslagen. Naar aanleiding van het vastgestelde recht op kinderbijslag wordt een bericht gestuurd naar Toeslagen, zodat zij het recht op kindgebonden budget kan vaststellen. In de uitspraak van rechtbank Midden-Nederland van 4 mei 2021 is geoordeeld dat deze gegevensverstrekking buitenproportioneel is. Immers heeft niet iedereen recht op kindgebonden budget, omdat dit een inkomensafhankelijke regeling is. De SVB is in hoger beroep gegaan tegen deze uitspraak. In de aanloop naar de uitspraak hebben de SVB, Toeslagen en SZW een aantal scenario's globaal uitgewerkt voor als de SVB in het ongelijk wordt gesteld.

⁹ Kamerstukken II 2022/2023, 31066, nr. 1231.

2.7.6 Anw

“Opeens ben je nabestaande, en wat dan?”

Dorien stond er in 2016 van de ene op de andere dag alleen voor, nadat zij haar man Marco verloor. Dorien ging na het overlijden van haar man in de overlevingsstand: “Ik was al blij dat ik mijn dag kon beginnen en in staat was om voor de kinderen te zorgen en de noodzakelijke dagelijkse dingen te doen. Meer zat er niet in.” “Ik weet normaal best hoe ik mijn zaken moet regelen. Maar in zo’n ingrijpende en emotionele fase is je doenvermogen gewoonweg een stuk minder.” Van de SVB kreeg ze een Anw- nabestaandenuitkering.

De SVB heeft onder andere naar aanleiding van het verhaal van Dorien en onderzoek dat haar verhaal bevestigt, het initiatief genomen om 14 december ’22 samen met de Klantenadviesraad (KAR) en de Landelijke Cliëntenraad (LCR), het mini-symposium “Ik ben nabestaande, wat nu?” te organiseren. Dorien was erbij aanwezig. Zij hield samen met twee andere weduwen onder meer een pleidooi voor meer bewustwording bij burgers, professionals en beleidsmakers over waar een nabestaande doorheen moet. “Ik ben blij dat ik meegedaan heb aan het symposium, hoewel het ook best moeilijk was in de dagen er naar toe omdat alle emoties weer boven komen.” “Ik was blij dat er topambtenaren aanwezig waren, zoals een Lid van de Raad van Bestuur van de SVB, de Nationale Ombudsman en een Directeur-Generaal van SZW. Dat betekent dat zij dit onderwerp serieus nemen.”

Deze casus is gebaseerd op de [webpagina Nabestaande | Pers en nieuws | SVB](#)

Dienstverlening aan nabestaanden

De SVB heeft de dienstverlening aan Anw-gerechtigden verbeterd naar aanleiding van twee burgerreisonderzoeken ^{10,11}. De SVB zet Anw-specialisten in die getraind worden begripvol om te gaan met mensen in rouw en met beperkt doenvermogen. Ook ontwikkelt de SVB een nieuw aanvraagformulier met betere toonzetting en meer informatie voor nabestaanden.

De SVB zet verder in op betere voorlichting door een op de website van de SVB beschikbare checklist¹² en een online tool ‘Geldwijzer voor nabestaanden’. De SVB zoekt de samenwerking met gemeenten op als burgers geen Anw-voorschot kunnen krijgen, maar mogelijk wel een beroep op de bijstand kunnen doen. De komende tijd blijft de SVB verkennen op welke manieren zij beter kan voorzien in de (informatie)behoeften van nabestaanden

Dienstverlening aan wezen

De SVB verbetert de dienstverlening aan wezen naar aanleiding van een onderzoek dat is uitgevoerd naar de wezenuitkering.¹³ De SVB noemt de doelgroep ‘wezen’ nu expliciet op de website voor de Anw¹⁴ en deze doelgroep kan nu gebruik maken van een checklist op maat. Verder beziet de SVB hoe de informatievoorziening voor wezen beter kan. Uw Kamer zal hier rond de zomer verder over geïnformeerd worden.

2.7.7 Tegemoetkomingsregeling Stoffengerelateerde Beroepsziekten

Per 1 januari 2023 is de Tegemoetkomingsregeling Stoffengerelateerde Beroepsziekten (TSB) in werking getreden. De regeling omvat op dit moment drie beroepsziekten: longkanker door asbest, allergisch beroepsastma en CSE (schildersziekte). De SVB is benoemd als uitvoerder van de regeling in samenwerking met het Instituut Slachtoffers Beroepsziekten door gevaarlijke stoffen (ISBG) en het Bureau Landelijk expertisecentrum stoffengerelateerde beroepsziekten (Lexces). Daarbij beoordelen Deskundigenpanels of sprake is van de betreffende beroepsziekte op basis van een protocol.

Zoals in de TK-brief van 27 juni 2022¹⁵ is aangekondigd, is de regeling per 1 januari 2023 gestart, ondanks het feit dat er in de beginfase nog enkele operationele risico’s spelen, waaronder de kans op langere wachttijden dan wenselijk. Ondertussen is begin juni de eerste tegemoetkoming toegekend in het kader van de TSB aan een aanvrager met allergisch beroepsastma. Verder zijn de deskundigenpanels voor de ziekten longkanker door asbest en allergisch beroepsastma geworven en operationeel. De werving van het deskundigenpanel voor CSE verloopt echter moeizaam, waardoor het risico bestaat dat aanvragen voor deze beroepsziekte niet binnen de normale wettelijke termijnen kunnen worden afgehandeld. Aanvragers worden hierover tijdig geïnformeerd. Met hen kan conform de Algemene wet bestuursrecht (Awb) op individuele basis een afspraak worden gemaakt over een verdere verlenging van de afhandelingstermijn.

¹² [Overlijden checklist | SVB](#)

¹³ [Microsoft Word - Doeltreffendheid van de wezenuitkering.docx \(overheid.nl\)](#)

¹⁴ [Anw home | Anw | SVB en Overlijden ouders | Anw | SVB](#)

¹⁵ Kamerstukken II 2021/2022, 25883, nr. 442.

¹⁰ [Algemene nabestaandenwet, het beeld vanuit de burger | Rapport | Kennisplatform Werk en Inkomen](#)

¹¹ [Onderzoeksrapportage Motivaction \(b-cdn.net\)](#)

3 Handhaving

De sociale zekerheid is van en voor ons allemaal, vangt ons op als we geen werk hebben of helpt ons als we door een moeilijke periode in ons leven gaan. Dit vangnet bekostigen wij samen en de overheid vult dit aan. Omdat het stelsel afhankelijk is van solidariteit, is het van belang om deze solidariteit te behouden en te waarborgen. Dit doen we onder andere door toezicht te houden op rechtmatig gebruik. In dit hoofdstuk gaan we in op alle ontwikkelingen rondom handhaving door UWV en de SVB.

3.1 Handhaving UWV

3.1.1 Ontwikkelingen en raamwerk risicoscans

UWV werkt aan ontwikkeling en verbetering van risicoscans. Tijdens het commissiedebat van 30 maart jl. heeft de minister gemeld dat er een knelpunt was bij de verwerking van gegevens bij één van de risicoscans. Dit betrof de risicoscan verblijf buiten Nederland. Deze is sinds februari dit jaar gepauzeerd als gevolg van een onafhankelijk extern advies dat concludeerde dat de verwerking van gegevens bij deze scan niet voldeed aan de AVG en de Telecommunicatiewet (Tw). Dit advies is aangevraagd toen bleek dat UWV niet voldeed aan de Telecommunicatiewet (Tw) op het gebied van cookies. UWV vroeg namelijk geen toestemming aan bezoekers van de websites voor het plaatsen van cookies.

Het toestemmingverzoek is in februari 2023 gerealiseerd op de websites van UWV. Na het pauzeren is op basis van zorgvuldig juridisch beraad bij UWV besloten om de eerdere afgesloten zaken niet te heropenen en de nog openstaande zaken te sluiten. Ondertussen werkt UWV aan een aangepaste werkwijze voor de risicoscan verblijf buiten Nederland om de verwerking van gegevens aan te laten sluiten op de wettelijke vereisten. Om een aangepaste werkwijze in te kunnen voeren is meer onderzoek nodig. Het streven is dat de risicoscan begin 2024 weer operationeel is. In de tussentijd blijft UWV op andere manieren controleren op ongeoorloofd verblijf buiten Nederland om zoveel mogelijk misbruik van werkloosheidsuitkeringen te voorkomen en op te sporen.

De risicoscan verwijtbare werkloosheid is in 2022 volledig geïmplementeerd. UWV is op dit moment bezig met het vervolgonderzoek naar de intensivering van de controle op verwijtbare werkloosheid. Dit onderzoek moet aantonen of de risicogerichte controle door middel van de risicoscan efficiënter is dan de 100% controle van alle aanvragen en van andere (in het onderzoek betrokken) manieren van controleren. De resultaten van dit onderzoek verwachten we eind 2023. Op basis van de uitkomsten gaan wij, in afstemming met UWV, structurele keuzes maken over een doelmatige controle op verwijtbare werkloosheid.

De risicoscan sollicitaties is in april dit jaar volledig geïmplementeerd en is gericht op het ondersteunen van uitkeringsgerechtigden bij het vinden van een baan door effectief te solliciteren.

3.1.2 Uitkomsten doorlichting sociale zekerheid op misbruikrisico's en afwegingskader

Via een breed extern onderzoek worden de verschillende wetten die UWV uitvoert successievelijk doorgelicht op misbruikrisico's. De risico's worden vervolgens gewogen en geprioriteerd via het afwegingskader, dat in opdracht van UWV en SZW is ontwikkeld. Het resultaat is een overzicht van de belangrijkste risico's. Op basis hiervan stelt UWV indien nodig en waar mogelijk aanvullende beheersmaatregelen voor de belangrijkste risico's voor, waarover besluitvorming plaatsvindt tussen UWV en SZW.

Dit proces is voor de WW reeds volledig doorlopen. Momenteel wordt er gewerkt aan de implementatie van de verschillende beheersmaatregelen naar aanleiding hiervan. Ook voor de WIA en de ZW is de besluitvorming over aanvullende beheersmaatregelen inmiddels volledig afgerond. Hierbij informeren wij u over de uitkomsten daarvan.

De belangrijkste misbruikrisico's met betrekking tot de WIA en de ZW overlappen voor een groot deel met de misbruikrisico's waar ook de WW mee te maken heeft. Denk hierbij aan het niet doorgeven van inkomsten (legaal of illegaal) en het fingeren van dienstverbanden. Voor deze risico's zijn naar aanleiding van de WW-doorlichting UWV-brede aanvullende beheersmaatregelen getroffen. Op basis van de WIA en ZW-doorlichtingen worden voor deze risico's geen aanvullende maatregelen getroffen.

Een aantal andere belangrijke risico's zijn echter specifiek voor de WIA en ZW, waarvan het fingeren van gezondheidsklachten de belangrijkste is. Voor dit risico zet UWV in op het verkleinen van de afhankelijkheid van interne en externe meldingen, door het ontwikkelen van een aanpak genaamd systeemscreening. Hierbij kijkt UWV naar patronen van ziektebeelden binnen de ZW en WIA en vergelijkt die met algemene patronen van ziektebeelden. De analyse van deze patronen kan tot misbruiksignalen leiden. Deze aanpak complementeert UWV met het verhogen van de fraudealertheid bij medewerkers ten aanzien van gezondheidsfraude. Beide maatregelen zijn onderdeel van een programma dat loopt tot en met 2025. In de loop van het programma zal meer duidelijk worden over de effectiviteit ervan. Voor het risico 'fingeren ziekte bij zwangerschap' worden op dit moment bovenop de al bestaande beheersmaatregelen geen aanvullende beheersmaatregelen genomen in verband met de schaarse artsencapaciteit bij UWV. UWV blijft dit risico wel monitoren.

Voor een volledig overzicht van de belangrijkste misbruikrisico's voor de WIA en de ZW verwijzen we u naar het Meerjarenplan Handhaving 2023-2026¹⁶ dat we als bijlage bij de Stand van de uitvoering van december 2022 aan uw Kamer hebben verzonden.

Voor de overige wetten is de stand van zaken als volgt:

- Voor de TW wordt op dit moment gewerkt aan het in kaart brengen van potentiële beheersmaatregelen.
- De doorlichting van de Wajong is recent afgerond. Deze vindt u in de bijlage bij deze brief. De WAO en Wajong bevinden zich momenteel in de fase waarin de risico's worden gewogen en geprioriteerd.
- Aan de doorlichting van de WAZO wordt momenteel nog gewerkt. De verwachting is dat deze doorlichting medio 2023 wordt afgerond.

3.1.3 Geautomatiseerde controle op de verblijfsstatus van een WW-aanvrager

UWV zal vanaf eind juni 2023 een geautomatiseerde controle op de verblijfsstatus van een WW-aanvrager invoeren in de ICT-systemen achter de WW-aanvraag. Dit is een beheersmaatregel op het risico dat iemand die onrechtmatig in Nederland verblijft op het moment van de WW-aanvraag, wel een uitkering toegekend zou krijgen. De inschatting van UWV is dat dit een risico is dat zich weinig in de praktijk voordoet. Wij vinden het goed dat UWV deze maatregel heeft ingevoerd. Bij de doorlichting van de misbruikrisico's blijven wij hier aandacht voor houden.

3.1.4 Handhaving en dienstverlening bij export van uitkeringen door UWV

Op 22 juni 2022 heeft de Rekenkamer een rapport gepubliceerd¹⁷ over de dienstverlening en handhaving door UWV bij de export van uitkeringen. De Rekenkamer concludeert dat UWV voortdurend inspanningen levert om dienstverlenende en handhavende taken in het buitenland uit te voeren ondanks praktische en wettelijke belemmeringen. Ook concludeert de Rekenkamer dat UWV de bevoegdheden volledig benut bij medische controles en handhaving in het buitenland. Daarnaast heeft de Rekenkamer drie aanbevelingen gedaan. Hieronder geven wij de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van deze aanbevelingen.

1) *Inventariseer periodiek de eventuele risico's en mogelijkheden tot aanbesteding en samenwerking voor re-integratiedienstverlening aan arbeidsongeschikten en zieken in landen met een relatief hoog klantbestand - ook in landen anders dan België, Duitsland en Polen*

UWV zet de re-integratiedienstverlening voort in de genoemde landen en breidt deze uit. Zo is de doelgroep van de re-integratiedienstverlening in Warschau uitgebreid naar mensen met een WIA-uitkering (voorheen alleen ZW-gerechtigden). Daarnaast verkent UWV de mogelijkheden om deze re-integratiedienstverlening uit te breiden naar andere landen met een relatief hoog klantenbestand. UWV voert hiertoe gesprekken met het Spaanse zusterorgaan en verkent de mogelijkheden om te werken met een private aanbieder voor re-integratiedienstverlening in Turkije.

2) *Maak afspraken met UWV over het genereren van inzicht in de kwaliteit van UWV-dienstverlening in het buitenland op basis van beschikbare en te genereren informatie, waaronder bijvoorbeeld kwalitatieve informatie vanuit uitkeringsgerechtigden*

UWV zal een klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren onder uitkeringsgerechtigden in het buitenland. Dit onderzoek bevindt zich in de oriënterende fase.

3) *Overweeg meertalige medewerkers in te zetten waar dit gezien het klantbestand voordelen oplevert, zoals Poolse sprekende medewerkers (aanbeveling aan UWV)*

Het UWV-kantoor in Amsterdam is verantwoordelijk voor de dossiers met een buitenland-component met uitzondering van België en Duitsland. Inmiddels zijn er op dit kantoor acht medewerkers in dienst die de Poolse taal machtig zijn. Daarnaast zal UWV maximaal zes fte Poolse tolk-vertalers in vaste dienst nemen. De voorbereidingen hiervoor zijn in gang gezet.

3.1.5 Beleidsinformatie export WW

In de bijlage van deze Stand van de uitvoering vindt u beleidsinformatie over de export WW. Deze bijlage bevat cijfers over de export-WW, waaronder informatie over de duur van export-uitkering, werkhervatting, sectoren en eerder exportgebruik. De beleidsinformatie is opgesteld naar aanleiding van de brieven van 2 april 2019¹⁸ en 14 oktober 2019¹⁹, waarin de toenmalige Minister van SZW heeft aangegeven dat het van belang is om te beschikken over beleidsinformatie op geaggregeerd niveau over de export WW. UWV zal de beleidsinformatie eens per twee jaar opleveren.

¹⁶ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 693.

¹⁷ www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2022/06/22/een-nederlandse-uitkering-in-het-buitenland

¹⁸ Kamerstukken II 2018/2019, 21501-20, nr. 1430.

¹⁹ Kamerstukken II 2018/2019, 21501-31, nr. 540.

3.2 Handhaving SVB

3.2.1 Preventie

Vergroten van de bekendheid met plichten met inzet van gedragswetenschappelijk onderzoek. Begin 2023 heeft de SVB onderzoek gedaan naar de attentiewaarde van informatie over de AOW en AIO inlichtingenplicht in de folders bij de jaarlijkse verzending van jaaropgaven. Blijkens de definitieve rapportage, die in april 2023 is verschenen, is de attentiewaarde bemoedigend. De SVB zal nu actie ondernemen op de diverse aanbevelingen in het rapport. In aansluiting op eerdere onderzoek bij gerechtigden in Nederland is de SVB, begin 2023, voorts een onderzoek gestart naar de bekendheid met plichten bij alleenstaande AOW-gerechtigden in Duitsland. De resultaten van het onderzoek zullen medio 2023 bekend zijn.

Team Preventie van SZW

De SVB neemt deel aan het Team Preventie van SZW waarin ook UWV en de VNG participeren. Het team buigt zich over de vraag hoe burgers beter kunnen worden geholpen om de regels na te leven. Eén van de initiatieven was een ‘brievenmiddag’, waarin uitwisseling van initiatieven rond verbeteren van brieven en/of communicatie centraal stond. Vanuit de SVB werd een presentatie over het project KoliBrie (Korte en Lichte Brieven) gegeven waarbij alle brieven vernieuwd worden en leesbaarder gemaakt worden voor de burger.

3.3 Onderzoek ADR naar gebruik nationaliteit

Op 6 april 2022 hebben wij naar aanleiding van vragen van het lid Van Baarle (DENK) toegezegd de inventarisatie nationaliteit SZW onafhankelijk te laten toetsen door de Auditdienst Rijk. Vanwege vertraging is het onderzoek in het voorjaar van dit jaar gestart. De ADR gaat dit jaar een kritische reflectie uitvoeren op de uitvoering van de inventarisatie nationaliteit door het ministerie van SZW, UWV, de SVB en de NLA. Daarnaast gaat de ADR onderzoek doen naar de wijze waarop wij in de dagelijkse praktijk het rechtmatig gebruik van nationaliteitsgegevens borgen in de uitvoering van sociale zekerheid. Naar verwachting zal de ADR in het najaar zijn rapportage opleveren.

3.4 Opheffing fraudeberaad

Hoewel het thema fraude nog steeds belangrijk blijft, is besloten om het Fraudeberaad op te heffen. Het Fraudeberaad is een bij motie²⁰ van uw Kamer ingesteld overleg dat sinds september 2019 elk kwartaal plaatsvond. Het doel van dit directeurenoverleg is het uitwisselen van kennis en het afstemmen van aanpakken op het gebied van handhaving van de sociale zekerheid, tussen het departement en verschillende uitvoeringsinstanties²¹. Na drie jaar is duidelijk dat de focus van het Fraudeberaad breder is dan fraude en handhaving. De deelnemers van het overleg vinden aandacht voor dienstverlening en preventie even zo belangrijk. Aangezien deze thema's in verschillende andere overleggen ook aan de orde komen, is de toegevoegde waarde van het Fraudeberaad beperkt. Daarom is besloten het Fraudeberaad op te heffen en de centrale thema's die in dit overleg aan de orde komen voortaan mee te nemen in andere reguliere overleggen waaraan dezelfde partners deelnemen. Op deze manier blijft de aandacht voor de aanpak van fraude regelmatig terugkomen, wat als bijkomstig voordeel kan hebben dat er op meerdere tafels in den brede reguliere aandacht zal zijn voor de aanpak van fraude.

3.5 Fraudefenomenen in de sociale zekerheid

Uw Kamer wordt sinds 2019 jaarlijks geïnformeerd over de fraudefenomenen in de sociale zekerheid, middels een signaleringsbrief Fraudefenomenen.²² De toenmalige staatssecretaris kondigde in de Meerjarige handhavingskoers 2022-2025 aan dat hij de signaleringsbrief fraudefenomenen laat opgaan in de jaarlijkse knelpuntenbrieven van UWV en SVB. UWV en de SVB hebben een knelpuntenbrief opgesteld waarin de hoofdaccenten liggen op zowel de eerder gemelde knelpunten als op de domeinoverstijgende ketenproblematiek en minder op fraudefenomenen, omdat daarover op dit moment geen nieuwe ontwikkelingen te melden zijn. Fraudefenomenen blijven onderwerp van gesprek met UWV en de SVB en uw Kamer wordt via de Stand van de uitvoering hierover geïnformeerd.

²⁰ Kamerstukken II 2018/2019, 26448, nr. 615.

²¹ De volgende organisaties namen deel aan het Fraudeberaad: SZW, Belastingdienst, UWV, SVB, VNG en NLA.

²² Kamerstukken II 2018/2021, 17050, nr. 578, nr. 595 en nr. 598.

4 Kansen en risico's gegevensuitwisseling

Gegevensuitwisseling wordt steeds belangrijker in de publieke dienstverlening. Met de juiste gegevens kunnen de uitvoeringsorganisaties burgers en ondernemers beter helpen met efficiëntere processen. Gegevensuitwisseling is dus hoognodig, maar kent ook risico's. In dit hoofdstuk lichten we de kansen en risico's toe.

4.1 Innovatie Gegevensuitwisseling in de Sociale Zekerheid (IGS) en proactieve dienstverlening

Zoals toegezegd in de brief over de Synthesestudie niet-gebruik inkomensondersteunende regelingen SZW²³ informeren wij u hierbij over de voortgang van de actielijn 'Meer proactieve dienstverlening'. Dit is een onderdeel van de modernisering van de Wet Structuur Uitvoeringsorganisaties Werk en Inkomen (hierna: Wet SUWI)²⁴.

Daarnaast willen we het bevorderen van het gebruik van inkomensregelingen door mensen die daar recht op hebben verankeren als overheidstaak in de Wet SUWI. Op dit moment onderzoeken we hoe we dit kunnen vormgeven in samenspraak met diverse dienstverleners, waaronder UWV, de SVB, gemeenten en het Inlichtingenbureau. Onderdeel hiervan is het tegengaan van niet-gebruik van inkomensregelingen door beter gebruik te maken van bestaande gegevens, rekening houdend met de lessen die onder andere uit de pilot met de AIO getrokken kunnen worden. We streven ernaar om voor het eind van het jaar een conceptwetsvoorstel in internetconsultatie te brengen.

Daarnaast ondersteunen we met het programma Innovatie Gegevensuitwisseling in de Sociale Zekerheid (IGS) de pilot Virtueel Inkomensloket (VIL) van de gemeente Utrecht. Het VIL heeft de ambitie om één digitaal loket te realiseren en inwoners met één druk op de knop inzicht te geven in regelingen waar de inwoner recht op heeft en dit vervolgens aan te vragen. Het VIL biedt inspiratie om verder te onderzoeken of het mogelijk is om landelijk een digitaal loket te creëren, waarmee je kunt checken of je recht hebt op inkomensregelingen, waarbij je gebruik kan maken van de gegevens die in overheidsregistraties over jou bekend zijn. Dat loket zou makkelijk in gebruik en gratis voor iedereen beschikbaar moeten zijn. Dat heeft zowel organisatorisch, juridisch als technisch veel voeten in de aarde. We voeren met het onderzoeken hiervan de motie Kathmann²⁵ uit, die ook vraagt om te onderzoeken in hoeverre een geautomatiseerd proces, waarbij mensen in één keer een overzicht hebben van alle sociale regelingen waar zij recht op hebben, landelijk opgezet kan worden binnen de kaders van de privacywetgeving.

²³ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 696.

²⁴ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 692.

²⁵ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 707.

4.2 Collectieve gegevensverzameling faillissementen

Indien een werkgever in een toestand van blijvende betalingsonmacht verkeert, heeft een werknemer in beginsel recht op uitkering op grond van hoofdstuk IV WW. Een werknemer kan hiertoe bij UWV een uitkering wegens betalingsonmacht aanvragen. Het kan echter voorkomen dat werknemers niet (tijdig) kunnen beschikken over alle gegevens die nodig zijn om een aanvraag te doen voor een uitkering op grond van hoofdstuk IV WW. Om te voorkomen dat deze werknemers door de betalingsonmacht van de werkgever in financiële problemen komen, vraagt UWV in deze gevallen proactief collectief gegevens, die nodig zijn voor de beoordeling van een aanvraag voor een hoofdstuk IV WW-uitkering. Deze gegevens worden uitgevraagd bij de curator of werkgever, ook als er nog geen individuele aanvraag ligt van de werknemers. Werknemers dienen vervolgens zelf de daadwerkelijke uitkeringsaanvraag in.

Dit is op dit moment bij UWV staande praktijk. Daar lijkt nu geen wettelijke grondslag voor te zijn. Wij gedogen deze werkwijze in de uitvoering, omdat UWV hiermee kan voorkomen dat er veel onrust en mogelijke financiële problemen ontstaan bij een kwetsbare groep. Tegelijkertijd onderzoeken we of we hier een wettelijke basis voor kunnen creëren in het wetsvoorstel over proactieve dienstverlening.

4.3 Beveiliging Suwinet

De Minister voor Rechtsbescherming heeft 13 juni jl. de Tweede Kamer geïnformeerd over de uitkomst van het Fox-IT onderzoek naar aanleiding van een signaal over rapporten van de Auditdienst Rijk, in relatie tot de Dienst Justis en DigiD²⁶. Uit het onderzoek blijkt dat tussen 2018 en 2022 elf rapporten over Digid en Suwinet oneigenlijk zijn aangepast of nagemaakt.

Voor Suwinet is in 2020 een rapport aangepast en zijn in 2021 en 2022 twee rapporten nagemaakt. In het rapport over 2020 zijn bevindingen verzwakt of weggelaten. In de van Justis ontvangen rapporten over 2021 en 2022 zijn geen afwijkingen van normen gerapporteerd. De rapporten zijn verwerkt in Totaalrapportages over de beveiliging van Suwinet, die eerder aan de Tweede Kamer zijn gestuurd. In de brief van 13 juni gaat de Minister voor Rechtsbescherming verder in op de getroffen maatregelen.

We hebben de impact op deze rapportages in beeld gebracht. Justis valt onder een groep van 7 afnemers van Suwinet waarover in de Totaalrapportages over 2020 en 2021 is gerapporteerd over

²⁶ Kamerstukken II 2022/2023, 2023D25755

het totaal aantal afwijkingen van normen voor deze groep. Over 2020 en 2021 betreft het totaal aantal afwijkingen van normen voor deze groep respectievelijk 18 en 25. Met de kennis van nu constateren we dat deze cijfers gebaseerd zijn op nagmaakte rapporten van 1 van de 7 afnemers. Verder hebben wij mede namens de SUWI-partijen UWV, de SVB en VNG de Dienst Justis verzocht om zich op de kortst mogelijke termijn met een actuele audit te verantwoorden over de actuele staat van de beveiligingsmaatregelen.

4.4 Datalekken UWV en SVB

Via de Stand van de uitvoering informeren wij uw Kamer periodiek over datalekken die zich voordoen bij UWV en de SVB. In de periode van 1 januari tot en met 30 april 2023 hebben er bij UWV en de SVB respectievelijk 246 en 331 datalekken voorgedaan die bij de Autoriteit Persoonsgegevens zijn gemeld. Het betrof in vrijwel alle gevallen datalekken waarin het om de persoonsgegevens van één persoon ging met beperkte impact, bijvoorbeeld een verkeerd geadresseerde brief. Elk datalek is er echter één te veel vanwege de schending van de privacy van betrokkenen. In drie gevallen was er sprake van grotere dan wel impactvollere datalekken. Deze worden hieronder toegelicht. Tevens heeft de AP een onderzoek bij de SVB omtrent datalekken afgerond.

4.4.1 Verstrekking salarisgegevens

Door een menselijke fout heeft UWV de salarisgegevens van 920 personen per e-mail verzonden aan één cliënt die uitsluitend inzage wilde in zijn eigen gegevens. Betrokkene heeft aangegeven de gegevens niet te hebben bekeken en heeft het bestand op verzoek van UWV verwijderd. Ook is de toegang tot de e-mail ingetrokken. Om herhaling te voorkomen zullen dit soort gegevens voortaan op papier worden verstrekt.

4.4.2 Foutieve toegangsinstellingen servers UWV

Na groot onderhoud in 2019 zijn per ongeluk de instellingen voor toegangsrechten verkeerd afgesteld op een aantal servers, waardoor de gegevens op deze servers in principe toegankelijk waren voor alle UWV-medewerkers met een Klantadviseur-account. Het gaat daarbij ook om persoonsgegevens, waaronder strafrechtelijke en bijzondere persoonsgegevens, van 8 miljoen mensen. Hiervan is melding gemaakt bij de AP.

De instellingen van alle servers zijn inmiddels allemaal gecorrigeerd. Verder is de logging en monitoring op alle inlog-activiteiten binnen het UWV-domein uitgebreid. Tot slot is een preventieve controle op share- en user-configuraties opgenomen in het releaseproces opgenomen. Ook worden alle andere applicaties nagelopen op kwetsbaarheden in de instellingen.

UWV schat de kans op misbruik van de gegevens laag in, omdat die specifieke kennis vergt van de inhoud en werking van de betreffende systemen en daarnaast technische kennis over de configuratie daarvan en de vindplaats van de daarvoor benodigde gegevens. Er zijn op dit moment ook geen signalen dat misbruik daadwerkelijk heeft plaatsgevonden.

4.4.3 Inzage gegevens niet-eigen BSN STAP applicatie

Het Nationaal Cyber Security Centrum (NSCS) heeft op 17 maart 2023 een lek ontdekt in de STAP-applicatie van UWV. Het lek gaf onbevoegden inzage in gegevens van een niet-eigen BSN. Een applicatie uit de testomgeving die per ongeluk in de werkelijke applicatie terecht gekomen is, maakte het mogelijk om een niet-eigen BSN te genereren waarmee informatie kon worden ingezien en een aanvraag ingediend. Het lek is na de melding door de NCSC snel gedicht. Het was technisch niet mogelijk om te achterhalen of en welke BSN zijn ingezien. Desalniettemin is fraude onwaarschijnlijk aangezien een vooraanmelding noodzakelijk is en het budget inmiddels volledig was benut.

4.4.4 Onderzoek Autoriteit Persoonsgegevens (AP) bij de SVB

De AP heeft onderzoek gedaan naar aanleiding van een klacht die in 2019 is ingediend over een datalek waarbij een medewerker van de SVB telefonisch persoonlijke informatie van een cliënt aan een onbevoegde heeft verstrekt. De AP heeft geconcludeerd dat de SVB onvoldoende waarborgen had ingebouwd bij de telefonische dienstverlening om te voorkomen dat onbevoegden informatie over cliënten zouden kunnen verkrijgen. De controlevragen om dit te voorkomen waren te eenvoudig en de antwoorden te makkelijk te achterhalen, bijvoorbeeld de geboortedatum. Naar aanleiding van de klacht heeft de SVB direct maatregelen genomen en haar procedures veranderd om vergelijkbare incidenten te voorkomen. De AP onderkent dit ook en heeft onder meer daarom de boete voor de SVB ook verlaagd van €310.000 naar €150.000. De SVB heeft in een vroeg stadium een risico-inventarisatie uitgevoerd en een plan van aanpak opgesteld met maatregelen om het authenticatieproces ten behoeve van de telefonische dienstverlening te verbeteren. De AP geeft aan dat mede deze acties ertoe heeft geleid dat het onderzoek binnen een half jaar na ondertekening van het onderzoeksrapport heeft beëindigd.

4.5 Informatiebeveiliging & Privacy (IB&P)

4.5.1 UWV

Zoals reeds in eerdere brieven aan uw Kamer gemeld, vereist het binnen UWV nog inspanningen om in systemen, cultuur en gedrag te voldoen aan wettelijke vereisten ter waarborging van privacy en informatiebeheer, zoals de AVG en BIO. Dit hangt nauw samen met de omvang en complexiteit van het ICT-landschap en het feit dat er steeds hogere eisen worden gesteld aan IB&P. UWV verwacht evenwel dat ze uiterlijk 2026 geheel zal voldoen aan de BIO. Intussen worden er gerichte (beheers)maatregelen genomen en verbeterplannen opgesteld om risico's te verkleinen en wordt IB&P zoveel mogelijk meegenomen bij het vernieuwen van verouderde systemen.

Voortgang maatregelen SONAR

In vorige Standen van de uitvoering is uw Kamer geïnformeerd over de tekortkomingen in het systeem SONAR en de maatregelen om de risico's hiervan zo veel mogelijk te verminderen. Deze maatregelen zijn eind 2022 allemaal volgens planning opgepakt. Middels een Information Security Management System (ISMS) worden resterende risico's die niet direct verholpen kunnen worden of een langere inzet vergen, bewaakt. De Accountantsdienst van UWV heeft middels een intern onderzoek geconcludeerd dat er voldoende beheersmaatregelen zijn getroffen. Hiermee is het programma gericht op het adresseren van de IB&P risico's rond SONAR succesvol afgerond. De restructurering die niet te adresseren zijn binnen het huidige systeem, worden meegenomen bij de vervanging van SONAR.

Cybersecurity

Om risico's uit dreiging op het gebied van cybercriminaliteit te mitigeren, is gestart met het vergroten van de digitale weerbaarheid van UWV. Een aantal verbeteringen is inmiddels doorgevoerd, onder andere door middel van het Next Level Security (NLS) programma. NLS omvat een set maatregelen om cyber incidenten zoveel mogelijk te voorkomen, tijdig te detecteren en schade te beperken.

4.5.2 SVB

De Raad van Bestuur heeft in de analyse van de In Control Verklaring IB&P verklaard dat de SVB op dit moment aan een aantal controls en normen niet voldoet. Dit brengt risico's met zich mee. De SVB start daarom binnenkort het meerjarig programma 'Digitale Veiligheid SVB'. Daarnaast is binnen de SVB een aantal trajecten gestart om de competenties en bewustwording van medewerkers op het gebied van informatieveiligheid en privacybescherming te vergroten. Ook wordt een cultuurmeting IB&P uitgevoerd, zodat daarna een gericht meerjarenprogramma voor bewustwording digitale

veiligheid opgestart kan worden. Tot slot zijn de kaders en het interne proces van datalekken geëvalueerd en aangescherpt.

4.6 Voortgang elektronische gegevensuitwisseling Europa (EESSI)

In vorige Standen van de uitvoering hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de voortgang van de implementatie van het Europese systeem EESSI (Electronic exchange of social security information) bij UWV en de SVB. Dit is voor gegevensuitwisseling tussen socialezekerheidsinstanties binnen de Europese Unie.

De SVB heeft voor de aansluiting van de processen een eigen applicatie gebouwd, waar zij in fases op overstappen. De automatisering van de applicatie en bepaalde processen duurde langer dan verwacht, wat mogelijk van invloed kan zijn geweest voor de opgelopen werkvoorraad van de AOW. Er zijn inmiddels succesvolle testen gedaan en de applicatie voert steeds meer processen uit en kan meer formulieren automatisch invullen. UWV en de SVB zullen zich in blijven zetten voor de verbetering van de processen, ook op Europees niveau.

4.7 Voortgang maatregelen loonaangifteketen

In de Stand van de uitvoering van december 2022 hebben wij u geïnformeerd over mogelijke maatregelen die door de ketenpartners in de loonaangifteketen (LAK) zijn geïnventariseerd, om misbruikrisico's te onderkennen en te beperken. Ook informeerden wij u over de verschillende perspectieven en belangen van UWV en de Belastingdienst op het gebied van handhaving en de samenwerking binnen de LAK. Ten aanzien van deze maatregelen onderzoeken de betrokken organisaties samen met de Staatssecretaris van Financiën welke onderdelen hiervan kansrijk zijn. Hieronder geven wij hiervan de stand van zaken.

4.7.1 Gegevenskwaliteit en misbruikrisico's

De samenwerkingspartijen van de LAK bezien welke verbeteringen er mogelijk zijn, om fouten in de aanlevering te verminderen middels een BSN-verificatiepunt. Samen met de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens (RvIG) wordt daartoe onderzoek verricht naar een mogelijkheid om inhoudingsplichtigen aan te sluiten op de beheervoorziening BSN. RvIG heeft aangegeven wetgeving niet voor 2025 te verwachten. De periode tot de realisatie kan worden gebruikt om een aansluitingsplan te maken.

De Belastingdienst en UWV hebben de mogelijkheid onderzocht om fouten in de loonaangifte versneld digitaal terug te koppelen. Voor de technische en juridische haalbaarheid is een vervolgonderzoek nodig en daarnaast spelen capaciteitsvraagstukken een rol. Hier wordt in het tweede kwartaal van 2023 naar verwachting een besluit over genomen.

4.7.2 Bewaartermijnen

Op korte en lange termijn worden maatregelen genomen voor gegevens waarvan de bewaartermijn is verstreken. In de vorige Standen van de uitvoering hebben wij u gemeld over het onderzoek naar de bewaartermijnen van de gegevens in de Polisadministratie. Eind 2022 is hierover een projectplan verschenen, waarin korte- en langetermijnoplossingen worden beschreven. Op korte termijn worden de gegevens waarvan de bewaartermijn is verstreken, afgeschermd zodat ze niet meer benaderbaar zijn door afnemers. Op de lange termijn worden deze gegevens daadwerkelijk vernietigd. Naast deze oplossingen loopt er een traject om de verschillende bewaartermijnen (bij Belastingdienst, CBS en UWV) voor de gegevens in de Polisadministratie te uniformeren.

4.8 Verbeteren uitwisselingen matchingsgegevens (VUM)

We werken verder aan de borging van de programmaresultaten in de SUWI keten. Stichting Inlichtingenbureau en UWV (specifiek BKWI) zijn gevraagd een voorstel uit te brengen voor het beheer van de VUM-resultaten. De eerste pilot waarin de werking van de VUM-voorziening wordt getest, is recent gestart. Na de zomer wordt een volgende pilot gestart. De pilotfase wordt afgerond begin 2024 of eerder indien mogelijk. VNG en UWV werken aan de voorbereiding van de implementatie bij de SUWI-partijen. Deze wordt voor UWV voorzien in 2024 en bij de gemeenten in de jaren 2024 en verder. Ten aanzien van het wetswijzigingsproces willen we op termijn de grondslag realiseren voor de uitwisseling van gegevens tussen partijen die nu reeds onderdeel uitmaken van het SUWI-stelsel en partijen die nu geen onderdeel uitmaken van het SUWI-stelsel.

Daarnaast willen we op korte termijn de kaders en afspraken realiseren voor de uitwisseling van matchinggegevens binnen de VUM-voorziening tussen de SUWI-partijen.

4.9 Data-initiatief SVB en AOW-herstelactie

In november 2022 is de SVB gestart met de implementatie van het data-initiatief, waarbij onregelmatigheden in de AOW-uitkeringen worden herzien en gecorrigeerd. Bij aanvang van het project is gekozen om (indien mogelijk) alle burgers proactief telefonisch te informeren, voordat ze een beschikking ontvangen. De oplopende werkvoorraden bij de SVB hebben tot gevolg dat het project doorloopt tot eind 2024. De SVB geeft voorrang aan beoordeling van dossiers waarin mogelijk een verhoging van de AOW en een nabetaling volgt. Van alle dossiers is er circa 20% afgehandeld.

4.10 Ontwikkelingen samenloop detentie en uitkeringen

Begin dit jaar heeft de simulatiesessie, gericht op het beproeven van oplossingsrichtingen om de gegevensuitwisseling te verbeteren, plaatsgevonden met DJI, SVB, IB, VNG en UWV. Tijdens deze sessie kwam naar voren dat er veel meer mogelijkheden zijn omtrent het ontvangen van signalen bij detentie dan thans worden benut. Op dit moment zijn wij de verschillende opties aan het onderzoeken met de betrokken uitvoeringsinstanties. Dit vergt tijd, omdat we zowel vragen omtrent de verdeling van verantwoordelijkheden als de privacy-implicaties zorgvuldig onderzoeken. Daarnaast zal ook de technische kant van het uitrollen van het systeem tijd vergen, naar verwachting tenminste 2 jaar. Voor de korte termijn blijven wij daarom naar (deel)oplossingen kijken om het proces van gegevensuitwisseling al op onderdelen te verbeteren.

5 Knelpuntenbrieven wet- en regelgeving 2023

In juli 2021 en juni 2022 hebben UWV en de SVB knelpuntenbrieven met uw Kamer gedeeld. UWV en de SVB bieden samen met deze Stand van de uitvoering nieuwe knelpuntenbrieven aan. Dit jaar biedt ook de Landelijke Cliëntenraad voor het eerst een knelpuntenbrief aan. In deze brieven gaan zij in op knelpunten die burgers ervaren. De brieven met knelpunten van de SVB, UWV en de LCR helpen ons om het beleid van SZW beter aan te laten sluiten op wat burgers nodig hebben en op wat de uitvoering nodig heeft om haar taak goed te vervullen.

5.1 Resultaten naar aanleiding van knelpuntenbrieven UWV en de SVB

5.1.1 SVB

De SVB heeft in 2021 en 2022 een knelpuntenbrief opgeleverd. Een aantal knelpunten dat direct effect heeft op burgers is inmiddels aangepakt. Zo is de leeftijd voor de kostendelersnorm verhoogd tot 27 jaar, en de korting op de AOW als gevolg van premieschuld wordt afgeschaft. Om het niet-gebruik van dubbele kinderbijslag tegen te gaan, sturen we u naar verwachting rond de zomer een wetsvoorstel dat mogelijk maakt dat de SVB de dubbele kinderbijslag zonder aanvraag kan toekennen voor kinderen met een WLZ-indicatie.

Pilot niet-gebruik AIO

Voor het terugdringen niet-gebruik AIO is een tijdelijke regeling vastgesteld. Deze regeling maakte een pilot mogelijk waarin werd getest of gegevens vanuit UWV door een technische oplossing veilig met de SVB gedeeld kunnen worden. Het streven is om met gebruik van deze gegevens de groep mogelijke rechthebbenden nauwkeuriger te identificeren en gericht te benaderen. De SVB heeft de pilot inmiddels nagenoeg afgerond en de Kamer wordt over de resultaten separaat geïnformeerd. Op hoofdlijnen komt naar voren dat de toegepaste technologie wel werkt, maar het uiteindelijke bereik nog beperkt is. Samen met de SVB wordt onderzocht hoe dit verbeterd kan worden.

5.1.2 UWV

Voor UWV zijn ook een aantal resultaten te melden naar aanleiding van de knelpuntenbrieven 2021 en 2022. Zo zijn de gemelde knelpunten in het debiteurenbeleid inmiddels opgelost en kan UWV sinds 2022 gegevens van cliënten delen met gemeenten voor hulp bij schulden. Ook zijn er meer mogelijkheden gekomen voor de dienstverlening aan volledig en duurzaam arbeidsongeschiktheiden en is er intensief samenwerking gezocht op enkele zeer complexe dossiers, waaronder de dagloon-systematiek WIA, waardoor een deeloplossing naar verwachting binnenkort in zicht is. Daarnaast

wordt er met SZW intensief samengewerkt aan een groot aantal trajecten zoals de Vereenvoudigingsagenda SZW (waaronder Vereenvoudiging WW) en de herijking van het hand-havingsinstrumentarium, die allen een bijdrage moeten leveren aan het wegnemen van gemelde knelpunten in de wetgeving of aan het verminderen van complexiteit.

5.2 Appreciatie knelpuntenbrieven UWV, de SVB en de LCR 2023

Naast de knelpuntenbrieven van UWV en SVB stelt ook de Landelijke Cliëntenraad (LCR) dit jaar voor het eerst een knelpuntenbrief op. Wij steunen dit initiatief. Deze knelpuntenbrieven treft u aan als bijlage bij deze Stand van de uitvoering. Hieronder geven wij een eerste appreciatie van de nieuwe knelpuntenbrieven en beschrijven we de voortgang op de knelpunten uit de knelpuntenbrieven 2022 en 2021.

Zoals in de vorige paragraaf is beschreven, hebben we sommige knelpunten samen op kunnen lossen. De openstaande knelpunten zijn complex en blijven onderwerp van gesprek. Gedurende het jaar komen deze knelpunten aan bod in de reguliere overleggen tussen UWV, de SVB en SZW, waarin de aspecten zoals omvang van de knelpunten, handelingsperspectief, prioritering, aanpak en (politieke) keuzes inzichtelijk worden gemaakt. Dit draagt bij aan een betere monitoring, bijsturing en oplossen van de knelpunten. Hier komen we in een volgende Stand van de uitvoering op terug.

Samen met UWV, de SVB en de LCR blijven we ons inzetten om deze knelpunten weg te nemen waar dit kan. Dit kunnen we niet zonder uw Kamer. Graag gaan we daarom na de zomer met uw Kamer in gesprek over deze knelpunten.

Knelpunten UWV	Jaartal brief	Reactie en voortgang knelpunten SZW
1. Startersbepaling zelfstandigen WW	2023	Wij steunen de voorgestelde oplossing door UWV. De wijziging omtrent de ingangsdatum van startersregeling wordt meegenomen in de Verzamelwet 2024.
2. Beëindiging WW op eigen initiatief	2023	Het recht op WW-uitkering ontstaat van rechtswege. Dat geldt ook voor het einde van het recht. Om mogelijk te maken dat uitkeringsgerechtigden hun uitkering op verzoek kunnen eindigen, vergt een wetswijziging. Hierover gaan we graag nader in gesprek met UWV.
3. Calamiteitenverlof buitenland WW	2023	Wij kunnen ons voorstellen dat het in bepaalde situaties wenselijk is om langer in het buitenland te verblijven anders dan vanwege vakantie. SZW kijkt graag samen met UWV op welke manier de Vakantieregeling WW gewijzigd zou kunnen worden om dit mogelijk te maken.
4. Vaststellingsovereenkomst in geval van ziekte en WW	2023	Het beschreven knelpunt wordt herkend en SZW gaat graag in gesprek met UWV om meer zicht te krijgen op het knelpunt en op mogelijke oplossingsrichtingen. Onderdeel daarvan is in ieder geval het verbeteren van de voorlichting aan werkgevers en werknemers.
5. Werkloos worden in de WIA en hardheden in de WIA	2023 2022	Het knelpunt over werkloos worden in de WIA wordt ook genoemd in het rapport over hardvochtigheden in de sociale zekerheid door Panteia. Vanuit SZW zal het overleg hierover met UWV worden gestart om te onderzoeken of, en zo ja hoe het knelpunt opgelost zou kunnen worden.
6. Arbeidsongeschiktheidspercentage baseren op feitelijke verdiensten	2023	Bij cliënten die werken ten tijde van de claimbeoordeling wordt het arbeidsongeschiktheidspercentage gebaseerd op de feitelijke verdiensten en niet op de volledige claimbeoordeling met de theoretische schatting. Dit betekent een beperkte inzet van de verzekeringsarts, waardoor cliënten minder lang hoeven te wachten op de beoordeling en daarmee minder lang onzeker zijn over hun mogelijke recht op WIA-uitkeringen en hun financiële situatie. Ook is de verwachting dat voor cliënten die werken deze beoordeling herkenbaar is, omdat het past bij hun situatie. Bij de voorjaarsbesluitvorming zijn middelen gereserveerd voor het voorstel. UWV en SZW werken gezamenlijk aan de uitwerking van het voorstel ter voorbereiding op de wijziging van de wettelijke kaders. Dit knelpunt wordt meegenomen in het traject rondom sociaal medisch beoordelen.
7. Aanpassingen in het herbeoordelingsbeleid	2023, 2022,	Zie paragraaf 2.6.5; dit knelpunt wordt meegenomen in het traject rondom sociaal medisch beoordelen.
8. Wendbare wetgeving voor betere en snellere dienstverlening	2023, 2022, 2021	We delen de zorgen van UWV. De voorstellen worden opgepakt binnen de Werkagenda SUWI, opvolging IBO vereenvoudiging en het traject rondom versterken arbeidsmarktinfrastuur.
9. Bij arbeidsmarktdienstverlening staat de behoefte van de burger niet altijd centraal	2022	Het signaal van UWV raakt aan de doorontwikkeling van de regionale arbeidsmarktinfrastuur en het gewenste dienstverleningsmodel. In het coalitieakkoord spreekt het kabinet over een structurele uitbreiding van de arbeidsmarktinfrastuur, waardoor de ondersteuningsbehoefte van de cliënt leidend wordt en niet het type uitkering. Opgedane ervaringen met de regionale mobiliteitsteams (RMT's), waaronder de inzet van ontschotte dienstverlening, worden hierbij betrokken. Zie paragraaf 2.6.3 voor een nadere toelichting op de stand van zaken van dit wijzigingstraject.
10. Overdracht aan gemeenten van afgewezen Wajongaanvragers	2022	UWV wil graag de burgers waarvan de Wajongaanvraag is afgewezen overdragen aan de gemeenten, zodat zij niet tussen de wal en schip vallen. Om te beproeven hoe we dienstverlening van UWV kunnen laten aansluiten bij gemeenten, zal in het derde kwartaal van 2023 een pilot worden gestart met de gemeente Gorinchem. De gemeente zal van een burger met een afgewezen Wajongaanvraag informatie ontvangen, die nuttig is voor de gemeente om desbetreffende burger re-integreren. Hiervoor wordt toestemming van de burger gevraagd. Voor burgers die daarbij zijn geholpen kan ook een warme overdacht plaatsvinden middels een gesprek tussen burger, gemeente en UWV. De pilot zal worden geëvalueerd worden en op basis daarvan zal over het vervolg worden besloten.
11. Complexiteit gegevensverstrekkingen sociale zekerheidsrechten gedetineerden	2022	Zie paragraaf 4.9; Op dit moment zijn wij de verschillende opties aan het onderzoeken met de betrokken uitvoeringsinstanties.

12. Bruterij van vorderingen na een jaarovergang	2022	Met de motie van het lid van Kent (SP) is het kabinet verzocht met een voorstel te komen om uitkeringsgerechtigden in alle gevallen alleen de netto-uitkering terug te laten betalen. Dit is een complex vraagstuk dat raakt aan de kern van de loonheffingssystematiek en de inkomstenbelasting. In de vorige Stand van de uitvoering hebben wij aangegeven dat inmiddels alle mogelijke oplossingsrichtingen in beeld gebracht zijn. Zodoende hadden wij de overtuiging uw Kamer in deze editie van de Stand van de uitvoering te informeren over de uitkomst. Helaas hebben wij nog iets langer de tijd nodig om tot zorgvuldige besluitvorming op dit onderwerp te komen. Zodoende zullen we uw Kamer in de volgende Stand van de uitvoering over de resultaten informeren.
13. Wajong-gerechtigden die geen toegang hebben tot vrijwillige verzekeringen	2022	UWV heeft aangegeven dat Wajonggerechtigden die als zelfstandige gaan werken, geen of maar beperkt mogelijkheden hebben om zich aanvullend te verzekeren. Terwijl de behoefte aan een aanvullende verzekering voor als er sprake is van een terugval, er wel is. UWV stelt voor om de mogelijkheden om dit knelpunt te verzachten verder te onderzoeken. Wij nemen vooralsnog dit vraagstuk mee bij de totstandkoming van de verplichte arbeidsongeschiktheidsverzekering voor zelfstandigen, waarbij de gehele groep zelfstandig ondernemers verplicht zal worden verzekerd voor de genoten inkomsten uit onderneming.
14. Termijn verhoging beslagvrije voet in verband met woonlasten	2022	Bij de ophoging van de beslagvrije voet in verband met de woonlasten kijkt UWV zo veel mogelijk naar de situatie van de cliënt. Dit in de context van de krapte in de woningmarktsituatie waarbij de verwachting is dat deze situatie nog voor een langere periode aanhoudt. Met de Verzamelwet SZW 2023 is een grondslag gecreëerd om de termijn bij ministeriële regeling vast te stellen. Op dit moment is de termijn vastgesteld op 18 maanden. SZW gaat nog verder in gesprek met UWV om te bezien of en hoe hier nog meer flexibiliteit in kan worden geboden.
15. Samenloop verschillende werknemersregelingen (WW, ZW, WIA, etc.)	2022	Binnen de verschillende werknemersregelingen lopen verbetertrajecten om knelpunten te identificeren en op te lossen, zoals Participatiewet in balans, herijking van het handhavinginstrumentarium, vereenvoudiging van de WW en de verbetering van het arbeidsongeschiktheidsstelsel (Onafhankelijke commissie toekomst arbeidsongeschiktheidsstelsel (OCTAS)). Samenloop tussen regelingen is hier onderdeel van. Over de voortgang wordt gerapporteerd binnen deze trajecten.
16. Complexiteit dwarsverbanden sociaal zekerheidsrecht en arbeidsrecht	2022	Over bepaalde dwarsverbanden tussen het sociale zekerheidsrecht en het arbeidsrecht die door UWV worden genoemd, is SZW reeds met UWV in gesprek. Bijvoorbeeld in het kader van de WW, op het gebied van de opzegtermijn en de ketenbepaling. Hierover is uw Kamer geïnformeerd in een vorige Stand van de uitvoering. Daarnaast wordt door ons ministerie de mogelijkheid van vereenvoudiging van de WW onderzocht. De eerste stap in dit vereenvoudigingstraject betreft een onderzoek naar de knelpunten die op het gebied van de WW worden ervaren door zowel werknemers en werkgevers als door UWV, dat eind juni van start is gegaan. Samenloopsituaties binnen de WW met het arbeidsrecht vallen binnen dit onderzoek en worden daarmee meegenomen in dit traject.
17. Verlofregelingen bij ouderschap	2022	Zoals toegezegd in het Commissiedebat 30 maart jl. informeren wij na de zomer uw Kamer over de vereenvoudigingsmogelijkheden van de verlofregelingen. UWV is nauw betrokken bij de verkenning van de vereenvoudigingsmogelijkheden in het verlofstelsel. Hiernaast zijn we in afwachting van een SER-advies over het verlofstelsel, dat naar verwachting voor de zomer van 2023 verschijnt. Hierin zal de SER voorstellen doen m.b.t. de vormgeving van het verlofstelsel.
18. Complexiteit Werkloosheidwet (WW)	2021	Het onderzoek naar de knelpunten die op het gebied van de WW worden ervaren, bevindt zich op dit moment in de afrondende fase. Naar verwachting wordt het definitieve eindrapport deze zomer opgeleverd. Wij verwachten de resultaten en eerste reactie daarop na het zomerreces 2023 te kunnen delen.
19. Dienstverlening UWV aan volledig en duurzaam Arbeidsongeschikten (Wajong DGA en WIA/IVA) en WW-cliënten met een structurele functionele beperking	2021	Zie paragraaf 2.6.6 voor het besluit bredere inzet re-integratieinstrumenten. Voor het knelpunt met betrekking tot de inkoop re-integratiedienstverlening voor WW-ers die een structureel functionele beperking hebben, zijn geen relevante ontwikkelingen te melden ten opzichte van de vorige Stand van de uitvoering. Dit knelpunt wordt meegenomen in de dienstverlening van RMT's.

20. Sollicitatieverplichting WW bij volledige werkhervatting maar tegen lager loon	2021	Zie paragraaf 2.6.7 voor de stand van zaken omtrent het onderzoek sollicitatieplicht WW. Zoals eerder aan uw Kamer is gemeld is dit knelpunt op verzoek van UWV losgekoppeld van het bredere effectiviteitsonderzoek naar de sollicitatieplicht WW en naar voren gehaald. Wij hebben met UWV de mogelijkheden binnen huidige wet- en regelgeving bekeken. Het Besluit sollicitatieplicht werknemers WW en IOW 2012 biedt ruimte om individuele afspraken te maken met cliënten en er kan daarmee passende ondersteuning worden geboden aan deze groep. Om de adviseurs te ondersteunen bij het bieden van het juiste maatwerk aan deze groep ontwikkelt UWV een beoordelingskader. UWV heeft aangegeven dat dit knelpunt hiermee is opgelost.
21. Maatregelenbesluit sociale zekerheidswetten	2021	Hier volgt deze zomer een aparte brief over.
22. Debiteurenbeleid	2021	Uw Kamer wordt hier binnenkort over geïnformeerd in de tweede voortgangsbrief herijking handhavingsinstrumentarium.
23. Kostendelersnorm in de Toeslagenwet	2021	Het kabinet overweegt momenteel niet om de kostendelersnorm in de Toeslagenwet te schrappen, nadat de leeftijdsgrens dit jaar is verhoogd van 21 jaar naar 27 jaar. Geprobeerd zal worden om het frauderisico in de Toeslagenwet beter in kaart te brengen en dat te betrekken bij de afweging van de haalbaarheid en uitvoerbaarheid van de verkende opties om met het handhavingsrisico om te gaan.
24. Dagloonbesluit WIA	2021	SZW werkt aan een oplossing voor de hardheid die mensen ervaren die een WW-uitkering in hun WIA-referteperiode ontvangen. Daardoor ontstaat een loonloos tijdvak, met een verlagend effect op het dagloon en daarmee de uiteindelijke hoogte van de uitkering. Er zijn verschillende oplossingsrichtingen geïdentificeerd. Met UWV wordt momenteel overlegd welke hiervan de meest optimale is, met oog voor uitvoerbaarheid. De Kamer wordt hier in de volgende voortgangsbrief over de aanpak van sociaal-medisch beoordelen en WIA hardheden na de zomer van 2023 over geïnformeerd.
25. Toerekensystematiek ERD/WGA	2021	Ten aanzien van de mogelijkheid tot het halveren van de WGA-risicoperiode van tien jaar naar vijf jaar zijn nog geen stappen gezet. SZW heeft voorgesteld om deze problematiek te benoemen via OCTAS. UWV heeft daarbij dat punt in de gesprekken met OCTAS onder de aandacht gebracht.

Knelpunten SVB	Jaartal	Reactie SZW
1. Vereenvoudigen kindregelingen	2023	De ambitie in het coalitieakkoord is om het toeslagenstelsel af te schaffen. Eén van de toeslagen is het kindgebonden budget. Vanuit haar beleidsverantwoordelijkheid voor het kindgebondenbudget en de kinderbijslag kijkt de minister van SZW naar de vormgeving van deze kindregelingen die beiden als doel hebben een tegemoetkoming in de kosten van kinderen te bieden. Er is een traject gestart om invulling te geven aan de toekomst van deze kindregelingen zodat deze beter passen bij de behoeften en verwachtingen van ouders. Hierin wordt samengewerkt met Dienst Toeslagen en SVB. De Kamer wordt naar verwachting dit najaar over de uitkomsten geïnformeerd.
2. Stelsel leefvormen in de AOW vereenvoudigen	2023, 2021	Het stelsel van leefvormen is ingewikkeld en kan als onvoorspelbaar worden ervaren door burgers. We gaan daarom aan de slag met het onderzoeken van het objectief partnerbegrip. Voor verdere toelichting daarop verwijzen we naar de Kamerbrief met de kabinetsreactie op motie-Den Haan die over het tijdspad en de vervolgstappen op dit dossier ²⁷ . In deze Kamerbrief gaan we ook in op het eerder geadresseerde knelpunt 'ongewild duurzaam gescheiden leven.'
3. Proactieve dienstverlening ten behoeve van bestaanszekerheid	2023	We delen de wens van de SVB om proactiever mensen te kunnen benaderen, zodat zij krijgen waar ze recht op hebben. Daarom werken we in het kader van de Werkagenda SUWI en in het kader van de opvolging van het IBO vereenvoudiging aan het oplossen van dit knelpunt.
4. Armoedebestrijding: gebruiken beschikbare gegevens	2022	Zie knelpunt 7 over de pilot gerichte bevordering gebruik AIO.
5. Menselijke maat in het sanctiebeleid	2022	Het voorontwerp van het wetsvoorstel Handhaving sociale zekerheid is in het eerste kwartaal van 2023 in preconsultatie geweest en er zijn impactanalyses uitgevoerd door UWV en de SVB. Deze input wordt momenteel verwerkt voor een nieuwe versie, die op korte termijn voor uitvoeringstoetsen en internetconsultatie wordt uitgezet.
6. Leefvormen: kostendelersnorm in de AIO en Anw	2021	De wijziging van de Participatiewet Breed Offensief ²⁸ is van kracht per 1 januari 2023. Hiermee beschouwen we dit knelpunt als afgerond.
7. Niet-gebruik AIO	2021	De SVB heeft een pilot nagenoeg afgerond om mensen die mogelijk recht op AIO hebben, maar daar geen gebruik van maken, gericht te benaderen. Daarvoor zijn binnen de grenzen van de AVG gegevens van circa 20.000 huishoudens met UWV gecombineerd, op grond waarvan uiteindelijk circa 1000 huishoudens geselecteerd werden. De resultaten worden separaat aan de Tweede Kamer gerapporteerd.

²⁷ Kamerstukken II 2022/2023, Z10404.

²⁸ Kamerstukken I, 2022/2023, 35 394

8. Kinderbijslag: dubbele kinderbijslag voor intensieve zorg	2021	In de Kamerbrief bij de syntheses studie niet-gebruik inkomensondersteunende regelingen SZW²⁹ hebben wij u geïnformeerd over de gerichte mailing DKIZ. Op een bijzondere uitzondering na, zijn alle brieven verstuurd. Dat waren er ruim 2.400. Het CIZ schat dat er inmiddels 350 aanvragen zijn ingediend naar aanleiding van de mailing. Tevens zijn wij bezig met het wetsvoorstel 'vereenvoudiging DKIZ', waar de wettelijke grondslag voor het proactief benaderen van deze ouders in wordt geregeld. Op 29 april 2021 hebben wij uw Kamer geïnformeerd over een beleidsonderzoek naar de dubbele kinderbijslag intensieve zorg (DKIZ).³⁰ Als vervolgactie op het beleidsonderzoek, voert het CIZ twee onderzoeken uit. Het eerste onderzoek richt zich op het advies van het CIZ voor kinderen met een psychiatrische aandoening. Het beleidsonderzoek heeft aangetoond dat ouders van kinderen met een psychiatrische aandoening vaker een negatief advies krijgen dan kinderen met een andersoortige aandoening. Het CIZ heeft dit verder onderzocht en concludeert dat het beoordelingskader in sommige gevallen onvoldoende passend is om intensieve zorg te beoordelen bij kinderen met psychiatrische aandoening. Wij zijn in gesprek met het CIZ over de mogelijkheid en wenselijkheid om het beoordelingskader aan te passen. Daarnaast onderzoekt het CIZ de complexiteit van de aanvraagprocedure. Hiervoor worden ouders benaderd die een aanvraag starten, maar deze niet afmaken. Momenteel is het CIZ bezig met het afnemen van de interviews. Aan de hand van de uitkomsten bezien wij welke verdere vereenvoudiging in de beoordeling mogelijk is. Eerder hebben wij uw Kamer geïnformeerd over de afhandeltermijnen van de adviezen van CIZ die zijn opgelopen³¹. Al enige tijd is de afhandeltermijn weer hoger dan verwacht. Wij monitoren de situatie.
9. Kinderbijslag keten: gevolgen scheiding	2021	De koppeling van de kinderbijslag en het kindgebonden budget maakt de uitvoering van het kindgebonden budget eenvoudiger, doordat voor een groot aantal gegevens vertrouwd kan worden op de toekenning van de kinderbijslag. Tegelijkertijd is het voor gescheiden ouders niet altijd helder dat de ouder die recht heeft op kinderbijslag, afhankelijk van het inkomen, ook recht heeft op kindgebonden budget. Zoals in eerdere edities van de Stand van de uitvoering weergegeven is er, binnen het huidige stelsel, geen oplossing voorhanden om dit voor ouders die gaan scheiden makkelijker te regelen. Er wordt daarom door uitvoerders structureel extra aandacht besteed aan goede voorlichting voor ouders die gaan scheiden.
10. Handhaving internationaal	2021	Bij cliënten in het buitenland is het moeilijker om te achterhalen of ze recht hebben of houden op hun AOW of kinderbijslag. In de knelpuntenbrief 2021/2022 is uw Kamer geïnformeerd dat de huisbezoeken van de SVB de laatste jaren meer en meer op verzet van andere landen stuiten. Van deze landen staat de wetgeving het niet toe dat buitenlandse autoriteiten huisbezoeken afleggen op hun grondgebied. Deze problematiek is nog steeds actueel. SZW, SVB en UWV zetten gezamenlijk in op nieuwe afspraken met landen die juridische bezwaren hebben tegen huisbezoeken. Voor deze oplossingen is Nederland afhankelijk van de praktische medewerking van de zusterorganen en de bereidheid van de lidstaten.

²⁹ Kamerstukken II 2022/2023, 26448, nr. 696

³⁰ Kamerstukken II 2020/2021, 34104, nr. 332

³¹ Kamerstukken II 2021/2022, 26448, nr. 666.

Knelpunt LCR	Jaartal	Reactie SZW
1. Problemen van eenverdieners om sociaal minimum te realiseren als gevolg van stelselcomplexiteit	2023	Wij werken samen met gemeenten, uitvoeringsorganisaties en het Ministerie van Financiën hard aan een oplossing voor deze problematiek. Hierbij betrekken we ook de Landelijke Cliëntenraad (LCR) en het Landelijk Overleg Sociaal Raadslieden (LOSR). Met onze brief van 2 juni hebben wij u over de voortgang geïnformeerd.
2. Loonloze periode uitkering	2023	De ervaren problematiek rondom het effect van een loonloos tijdvak in de WIA-referteperiode op de hoogte van het WIA-dagloon is bij ons bekend. Hierover zijn het afgelopen jaar meerdere kamerbrieven aan de Tweede Kamer verstuurd. ³² Op dit moment wordt samen met UWV onderzocht op welke wijze het dagloonverlagend effect door van de toekenning van een WW-uitkering in de WIA-referteperiode gecorrigeerd kan worden. Over de uitwerking hiervan zal de Tweede Kamer nader geïnformeerd worden.
3. Vrijwilligers in de knel door hardheden vrijwilligersvergoeding belastingdienst	2023	Vrijwilligers zijn van grote waarde voor onze samenleving en het kabinet heeft hoge waardering voor hun inzet. Als vrijwilligers door onduidelijkheid rond de geldende regels in de knel komen, vinden wij dat dit echt vermeden moet worden. Anders dan de LCR stelt, is de vrijwilligersregeling geen vergoeding voor de inzet van vrijwilligers. De vrijwilligersregeling is een kostenvergoedingsregeling die organisaties in staat stelt vrijwilligers tegemoet te komen in de kosten die zij maken in verband met het vrijwilligerswerk. De vrijwilligersregeling is niet bedoeld om een zo hoog mogelijke financiële prikkel te kunnen bieden aan vrijwilligers of als een onbelaste aanvulling op het inkomen van mensen met een uitkering. Zoals in de Kamervragen van Van Dijk en Palland is uiteengezet³³, kunnen de kosten via drie methoden worden vergoed: vergoeding op basis van aantoonbaar gemaakte kosten, vergoeding door middel van een forfaitair bedrag of een combinatie van beide. In de praktijk lijkt de combinatie van beide te leiden tot problemen, wanneer het totaal aan vergoedingen (forfaitair en op basis van gemaakte kosten) hoger dan € 1900 ligt. Met betrekking tot het verrekenen van de kostenvergoeding biedt de Participatiewet een algehele vrijlating van € 1.900 per jaar (norm 1 januari 2023), waardoor enkel kostenvergoedingen boven dit bedrag in aanmerking kunnen worden genomen. Daarbij geldt dat indien betrokkene aantoont dat hij hogere daadwerkelijke kosten heeft moeten maken, ook een hogere vrijlating mogelijk is. Voor de werknemersregelingen geldt dat afwijken van de wettelijke fiscaliteit, waar het gaat om het verrekenen van de (forfaitaire) onkostenvergoedingen complexe materie is. Dit zal gevolgen hebben voor zowel de werknemersregelingen als de belastingwetgeving. Voor de vereenvoudiging van de WW en de WIA lopen al trajecten. Dit vraagstuk zal daarin worden meegenomen. Wij willen samen met de LCR kijken naar mogelijkheden om de informatievoorziening aan vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties hierover te verbeteren.
4. Pgb-ers die ontslagen worden, hebben recht op WW	2023	Zie paragraaf 2.6.9; UWV en de SVB onderzoeken momenteel de impact van de uitspraak op de uitvoering. Door UWV wordt bij uitkeringsaanvragen al uitvoering gegeven aan de uitspraak.

³² Kamerstukken II 2018/2019, 32716, nr. 47.en Kamerstukken II 2021/2022, 34351, nr. 34.

³³ Kamerstukken II 2022/2023, nr. 1809.

